

ภาคผนวก จ

ตารางสรุปคำสัมภาษณ์นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิและตัวแทนผู้บริโภค

ผลการศึกษาศึกษาการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) นักวิชาการสาขาต่าง ๆ ผู้ทรงคุณวุฒิฝ่ายตุลาการ และตัวแทนผู้บริโภค มีรายละเอียด ดังนี้

ความเห็นต่อภาพรวมการทำหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ ในยุคปัจจุบัน มีประเด็นคำตอบ ดังนี้	นักวิชาการ (6)	ตุลาการ (2)	ผู้บริโภค (2)
1. หนังสือพิมพ์ใช้เสรีภาพมากเกินไป ขาดความรับผิดชอบ	1	-	-
2. หนังสือพิมพ์ขาดความเป็นกลาง แบ่งฝักแบ่งฝ่าย	3	-	1
3. หนังสือพิมพ์ไม่มีมาตรฐาน เป็นธุรกิจการค้ามากเกินไป	1	-	1
4. หนังสือพิมพ์ใส่ความคิดเห็นส่วนตัวลงไปในช่วงไม่ แยกข้อเท็จจริงออกจากความคิดเห็น	2	1	1
5. หนังสือพิมพ์มีเสรีภาพและมาตรฐานพอใช้ ทำได้ ดีกว่าสื่ออื่น ๆ	1	-	1
6. หนังสือพิมพ์ขาดมาตรฐาน เช่น ข่าวหน้าหนึ่ง กลายเป็นข่าวทำลายบุคคลส่วนข่าวบางเรื่องควรอยู่ หน้าหนึ่งแต่กลับไม่พิจารณา	1	-	-
7. หนังสือพิมพ์ทำงานแข่งกับเวลาจึงมีข้อบกพร่อง	1	-	-
8. นักข่าวและคอลัมนิสต์ขาดความรู้พื้นฐานเรื่องที่จะ นำเสนอ	-	1	-

จากตารางในประเด็นนี้สรุปแล้วผู้ตอบมีความเห็นว่าภาพรวมการทำหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ในปัจจุบันยังคงเป็นการเสนอข่าวในลักษณะที่ไม่แยกข้อเท็จจริงออกจากความคิดเห็นและมีการใส่ความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียนลงไปในช่วงมากจนเกินไป ทำให้หนังสือพิมพ์ไม่มีมาตรฐานในเรื่องความเป็นกลาง แบ่งฝักแบ่งฝ่าย นอกจากนี้ หนังสือพิมพ์ยังให้ความสำคัญกับ

ธุรกิจการค้ามากกว่ามาตรฐานของการเสนอข่าว แต่ในขณะเดียวกันหนังสือพิมพ์ยังทำหน้าที่ได้ดีกว่าสื่ออื่น ๆ

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปจากประเด็นคำตอบ ดังต่อไปนี้

พระ จิรโสภณ กล่าวว่า สื่อไทยในปัจจุบันมีเสรีภาพมากกว่าในอดีต มากจนบางครั้งลืมไปว่ามีขอบเขต คือความรับผิดชอบต่อสังคม ใช้เสรีภาพเพื่อสนองประโยชน์ของตนเอง ประโยชน์ขององค์กร หรือประโยชน์ของกลุ่มที่ตนสนับสนุน ไม่ว่าจะโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม มีเสรีภาพแต่ก็มีแนวโน้มว่าแทบไม่รู้ว่าจรรยาบรรณคืออะไร แนวโน้มการเสนอข่าวต่าง ๆ มีลักษณะที่ค่อนข้างใส่ความรู้สึกเข้าไป การแยกข่าว (News) กับความคิดเห็น (View) ยังไม่ดีพอ ใส่ความรู้สึกและความคิดเห็นเข้าไปมาก โดยเฉพาะพาดหัวข่าว ส่วนในเนื้อหาข่าวก็มีการใส่ความคิดเห็นเข้าไปเยอะจนไม่เข้าใจว่าส่วนใดเป็นข่าว บทความ หรือคอลัมน์

ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ กล่าวว่า สื่อยังไม่ได้มาตรฐาน สื่อยังไม่แยกระหว่างข้อเท็จจริงกับความคิดเห็นส่วนตัว ผู้สื่อข่าวใส่ความคิดเห็นของตัวเองลงไป และยังไม่ได้เสนอข่าวสองด้าน

น้ำค้าง มั่นศรีจันทร์ กล่าวว่า หนังสือพิมพ์ยังไม่ได้ให้ข้อเท็จจริงกับสังคมและยังไม่ได้ให้ความรู้กับภาคประชาชนมากเท่าไร ยังมีความไม่เที่ยงตรง บางเรื่องความจริงน้อยมาก ไม่เป็นกลาง ใส่อารมณ์ของตนเอง (Inner) เข้าไปมาก การนำเสนอของหนังสือพิมพ์นั้นบางครั้งข้อเท็จจริงกับความคิดเห็นแย้งกัน ซึ่งการวิจารณ์นั้นควรอยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริง

รุจน์ โกมล กล่าวว่า ตั้งแต่ยุครัฐบาลของคุณทักษิณ ชินวัตร สื่อถูกจัดลำดับเสรีภาพ (Reporter without border) สื่อถูกแทรกแซง สื่อทำงานไม่ได้ และแบ่งออกเป็นฝักฝ่าย

วัลลภ ปิยะมโนธรรม กล่าวว่า หนังสือพิมพ์ยังไม่ได้มาตรฐาน เป็นธุรกิจการค้า ไม่ใช่อุดมการณ์ ยังไม่ได้มาตรฐานทั้งเรื่องของความเป็นกลาง สังคม หรือคนเขียนข่าว เพราะคิดว่าข่าวในหนังสือพิมพ์ต้องมีสิ่งสร้างสรรค์ ไม่ใช่ทำลาย ส่วนมากข่าวหน้า 1 มีแต่ทำลาย ส่วนคนที่ทำงานเพื่อสังคมนั้น ควรได้รับการยกย่องแต่กลับไม่ได้อยู่หน้า 1 เลย อยู่แต่ในหน้าใน เพราะฉะนั้นข่าวต้องมีความเป็นมาตรฐานมากกว่านี้ แต่คิดว่าเรื่องนี้เป็นสิ่งที่ทำได้ยาก เพราะหนังสือพิมพ์ยังไม่มีมาตรฐานความเป็นกลาง ยังคงมีความเป็นองค์กร มีความเป็นส่วนตัวเข้ามาเกี่ยว หนังสือพิมพ์มีมาตรฐานตามองค์กรอยู่ องค์กรไปทางหนึ่ง เราจะไปอีกทางเราก็อยู่ไม่ได้ ซึ่งคิดว่าสอดคล้องกับหลักจิตวิทยาที่ว่าพัฒนาของมนุษย์ คือ 1) เพื่อความอยู่รอด 2) เพื่อความปลอดภัยมั่นคง 3) การมีส่วนร่วมในสังคม ดังนั้นคนเราเมื่อต้องมันหิว อุดมการณ์มันก็มีไม่ได้ เป็นตัวของตัวเองหรือเป็นกลางไม่ได้ ตราบใดที่เราอยู่ไม่รอด ความเป็นมาตรฐานมันจึงยากมาก

คณิต ญ นคร กล่าวว่า หนังสือพิมพ์มีหน้าที่สำคัญประการหนึ่งคือทำให้ความรู้แก่ประชาชน ซึ่งในปัจจุบันยังมีนักข่าวหนังสือพิมพ์จำนวนไม่น้อยที่ไม่มีความรู้โดยตรง ซึ่งนักข่าวควรมีพื้นฐานความรู้ในเรื่องนั้น ๆ จริง ก่อนจะทำข่าว

สารี อ๋องสมหวัง กล่าวว่า คิดว่าหนังสือพิมพ์ทำหน้าที่ได้ดีกว่าสื่ออื่น เมื่อเทียบกับสื่ออื่นๆ ในสังคม ปัจจุบัน คือในแง่ของการพยายามในการให้ข้อมูลแก่ผู้บริโภค

ศักดา ธนิตกุล กล่าวว่า คิดว่าหนังสือพิมพ์ยังคงใช้เสรีภาพอยู่ในขอบเขตพอสมควร ถ้าเปรียบเทียบกับหนังสือพิมพ์อเมริกัน หรือญี่ปุ่น สื่อในประเทศไทยเราไม่น่าเกลียด มีมาตรฐานที่ดีพอใช้ หรือค่อนข้างที่จะดี

ชุติมา พงศ์วรินทร์ กล่าวว่า การทำงานของหนังสือพิมพ์ต้องรวดเร็ว เป็นปัจจุบัน ดังนั้นจึงบกพร่องบ้าง เพราะเป็นข้อมูลด้านเดียว และทำงานวันต่อวัน

กมลชัย รัตนสภาวะ กล่าวว่า หนังสือพิมพ์ยังไม่เสนอข่าวอย่างตรงไปตรงมา เสนอโดยแต่งเติมความคิดเห็นส่วนตัวลงไป

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ	สรุปความคิดเห็น
รองศาสตราจารย์ ดร.พีระ จิระโสภณ	แนวโน้มการเสนอข่าวต่าง ๆ มีลักษณะที่ค่อนข้างใส่ความรู้สึกเข้าไป การแยกข่าว (News) กับ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์รุจน์ โกมลบุตร	ความคิดเห็น (View) ยังไม่ดีพอ
รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ	สื่อถูกจัดลำดับเสรีภาพ (Reporter without border)
รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดา ธนิตกุล	สื่อถูกแทรกแซง สื่อทำงานไม่ได้ถูกสกัดดาวรุ่งหมด
นายแพทย์ ดร.วัลลภ ปิยะมโนธรรม	สื่อยังไม่ได้มาตรฐาน สื่อยังไม่แยกระหว่าง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชุติมา พงศ์วรินทร์	ข้อเท็จจริงกับความคิดเห็นส่วนตัว
รองศาสตราจารย์ ดร. กมลชัย รัตนสภาวะ	หนังสือพิมพ์ยังคงใช้เสรีภาพอยู่ในขอบเขต
ศาสตราจารย์ ดร.คณิต ญ นคร	พอสมควรและมีมาตรฐานดีพอใช้
	หนังสือพิมพ์ยังไม่ได้มาตรฐาน เป็นธุรกิจการค้า
	ไม่ใช่อุดมการณ์
	หนังสือพิมพ์ทำหน้าที่บกพร่องบ้าง เพราะเป็นข้อมูล
	ด้านเดียว และทำงานวันต่อวัน
	หนังสือพิมพ์ยังไม่เสนอข่าวอย่างตรงไปตรงมา เสนอ
	โดยแต่งเติมความคิดเห็นส่วนตัวลงไป
	นักข่าวจำนวนไม่น้อยที่ไม่มีความรู้โดยตรง

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ	สรุปความคิดเห็น
คุณสารี อ๋องสมหวัง คุณน้ำค้าง มั่นศรีจันทร์	หนังสือพิมพ์ทำหน้าที่ได้ดีกว่าสื่ออื่น ๆ ในปัจจุบัน คือในแง่ของการพยายามในการให้ข้อมูลแก่ผู้บริโภค สื่อยังไม่ได้ให้ข้อเท็จจริงกับสังคม ไม่เป็นกลาง ใส อารมณ์ของตนเอง (Inner) แบ่งแยกเป็นฝักเป็นฝ่าย ชัดเจนร้อยเปอร์เซ็นต์

สาเหตุและปัจจัยที่ทำให้หนังสือพิมพ์ ถูกฟ้องหมิ่นประมาท	นักวิชาการ (6)	ตุลาการ (2)	ผู้บริโภค (2)
มีประเด็นคำตอบ ดังนี้			
1. การฟ้องหมิ่นประมาทมีผลกระทบต่อการทำ หน้าที่และเสรีภาพในการเสนอข่าวของ หนังสือพิมพ์	2	-	-
2. หนังสือพิมพ์เสนอข่าวที่ไม่ใช่ข้อเท็จจริงสร้าง ความเสียหายต่อชื่อเสียงและเกียรติคุณให้แก่ บุคคลทั่วไปหรือบุคคลสาธารณะ ดังนั้น ผู้เสียหายจึงต้องฟ้องร้องหนังสือพิมพ์เพื่อ ปกป้องสิทธิ	3	1	1
3. หนังสือพิมพ์มีความบกพร่องเรื่องจรรยาบรรณ และวิชาชีพเสนอข่าวเกินขอบเขตเสรีภาพที่มี อยู่เป็นการละเมิดสิทธิส่วนตัวของผู้อื่น	2	-	-
4. ปัญหาการฟ้องร้องหมิ่นประมาทเพราะ กฎหมายเปิดโอกาสให้ผู้เสียหายสามารถ ฟ้องร้องเองได้ทุกคดี	-	1	-
5. ปัญหาการฟ้องร้องหมิ่นประมาทเกิดจาก ประชาชนตื่นตัวในเรื่องสิทธิส่วนบุคคลของ ตนเองมากขึ้น	1	-	-
6. ปัญหาการฟ้องหมิ่นประมาทเพราะ หนังสือพิมพ์เสนอข่าวที่เป็นความจริงทำให้มี ผู้เสียผลประโยชน์	1	-	1

จากตารางในประเด็นนี้สรุปแล้วผู้ตอบมีความเห็นว่าปัจจัยที่ทำให้หนังสือพิมพ์ถูกฟ้องหมิ่นประมาทมากที่สุด คือหนังสือพิมพ์เสนอข่าวที่ไม่ใช่ข้อเท็จจริงทำให้สร้างความเสียหายต่อชื่อเสียง และเกียรติคุณให้แก่บุคคล ไม่ว่าจะเป็นบุคคลสาธารณะหรือบุคคลทั่วไป ดังนั้นจึงส่งผลให้ผู้เสียหายต้องฟ้องร้องหมิ่นประมาทหนังสือพิมพ์เพื่อเป็นการปกป้องสิทธิอันชอบธรรมของตนเอง

รองลงมาพบว่านักวิชาการในสาขาต่าง ๆ มีความเห็นว่าการฟ้องหมิ่นประมาทจะสามารถส่งผลกระทบต่อการทำหน้าที่และเสรีภาพในการเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ได้ ดังนั้นจึงเป็นสาเหตุให้มีการนำกฎหมายหมิ่นประมาทมาใช้ฟ้องร้องเพื่อเป็นเครื่องมือในการปิดกั้นและยุติการเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ นอกจากนี้ พบว่านักวิชาการในสาขาต่าง ๆ ยังให้ความสำคัญกับเรื่องจรรยาบรรณทางวิชาชีพของหนังสือพิมพ์ เพราะการเสนอข่าวเกินขอบเขตเสรีภาพที่หนังสือพิมพ์มีอยู่นั้นจะเป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่นและทำให้หนังสือพิมพ์ต้องถูกฟ้องหมิ่นประมาท

ทั้งนี้ ผู้วิจัยสรุปจากประเด็นคำตอบดังต่อไปนี้

ชุดิมา พงศ์วรินทร์ กล่าวว่า หลัก ๆ คือข้อมูลไม่ตรงกับข้อเท็จจริงและเรื่องที่เกิดขึ้น ความเสียหาย ไม่ได้ข้อมูลมาจากเจ้าตัวโดยตรง ข้อมูลนั้นจึงไปกระทบต่อชื่อเสียงและภาพลักษณ์ต่าง ๆ

กมลชัย รัตนสภาวะ กล่าวว่า ประเด็นนี้สาเหตุเพราะไปเขียนเรื่องที่ทำให้เขาเสียชื่อเสียง เขาก็ต้องฟ้อง เพราะทำให้เขาเสียชื่อ ถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชัง ฟ้องแล้วก็ให้ศาลชี้ ซึ่งปัจจุบันสื่อก็พยายามไม่เจาะจงตัว โดยการใช้ตัวย่อ เช่น ป. หรือ ส. แต่ถึงจะเลียง ๆ ไป ในแนวคำพิพากษาของศาล ถ้ารู้ตัวได้ว่าหมายถึงใคร ถึงจะเลียงยังไงก็ไม่พ้นผิด

สารี อ๋องสมหวัง กล่าวว่า สาเหตุที่ทำให้หนังสือพิมพ์ถูกฟ้องเป็นเพราะสิ่งที่หนังสือพิมพ์พูดนั้นคือสิ่งที่ไม่ใช่ข้อเท็จจริง ซึ่งกลายเป็นการกล่าวหาให้ผู้เสียหายต้องเสียชื่อเสียง

ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ กล่าวว่า เพราะสื่อลงข่าวที่ไม่ใช่ข้อเท็จจริง และใส่ความเห็นส่วนตัวลงไป ทำให้ถูกฟ้องหมิ่นประมาท ถ้ารายงานไปตามความเป็นจริงก็ไม่โดนฟ้อง

พีระ จิรโสภณ กล่าวว่า เพราะสื่อขาดความระมัดระวัง ซึ่งอาจเป็นด้วยข้อจำกัดของเวลา ไม่ตรวจสอบข่าวให้แน่ใจ ไม่มีความรู้ด้านกฎหมาย หรือบางครั้งรู้เท่าไม่ถึงการณ์ แต่ที่สำคัญก็คือไม่มีความรับผิดชอบทางจรรยาบรรณ เพราะถ้าคนเรามีจรรยาบรรณแล้ว แม้กฎหมายจะมีหรือไม่มี เราก็ไม่ทำอะไรที่ผิด ๆ ควรใช้การรายงานข่าวแบบสร้างคุณค่าให้กับข่าว และสร้างคุณค่าให้กับตัวเอง

รุจน์ โกมลบุตร กล่าวว่า ที่สื่อถูกฟ้องนั้น มี 2 แบบ คือ 1) ผิดจริง ๆ ตรงตามข้อกฎหมาย เข้าองค์ประกอบผิดฐานหมิ่นประมาท กับ 2) การฟ้องเหย่ ส่งสัญญาณให้บรรณาธิการหรือนักข่าว เจียบ ได้แล้ว นักข่าวก็จะกลัวไม่นำเสนอข่าวอีก

วัลลภ ปิยะมโนธรรม กล่าวว่า เพราะผลประโยชน์ที่ต้องการทำลายผลประโยชน์ของอีกฝั่งหนึ่ง การฟ้องร้องทำให้อีกฝั่งเชื่อว่าถูกกลั่นแกล้ง

คณิต ณ นคร กล่าวว่า การที่หนังสือพิมพ์ถูกฟ้องร้องหมิ่นประมาทได้ง่ายนั้น เป็นเพราะว่าประชาชนสามารถฟ้องได้เอง ฟ้องได้หมดทุกคดี ถ้าให้รัฐเข้ามาดูแลเรื่องนี้ อาจจะมีการสั่งไม่ฟ้อง แต่กฎหมายบ้านเราเปิดโอกาสให้ผู้เสียหายดำเนินการฟ้องเองได้มากเกินไป เพราะหาความผิดบางประเภทไม่น่าให้ฟ้องเองได้ วงการนิติศาสตร์ก็ปล่อยให้ทำได้

น้ำค้าง มั่นศรีจันทร์ กล่าวว่า สื่อถูกฟ้องเพราะสื่อพูดความจริง เชื่อว่าสื่อส่วนใหญ่ไม่บิดเบือน เชื่อในจรรยาบรรณสื่อ แต่บางครั้งสื่อถูกกระทำ ก็ต้องเปลี่ยนจุดยืน เพื่อความเอาตัวรอด นักวิชาชีพสื่อเริ่มต้นทุกคนมีอุดมการณ์แต่ตอนหลังเปลี่ยนแปลงได้ มนุษย์มีความอ่อนไหวในความรู้สึก ดังนั้นต้องปรับตัวเพื่อรักษาเอาตัวรอด

ศักดา ธนิตกุล กล่าวว่า ถ้ามองในแง่ดีคิดว่าประชากรคนที่ฟ้องมีการตื่นตัวในเรื่องของสิทธิ

ประชากรที่สองคือระบบศาลยุติธรรมของเรามีประสิทธิภาพมากขึ้น และต้นทุนในการรักษาสิทธิของเราไม่ได้สูงมาก ซึ่งนอกจากนี้ คิดว่าจรรยาบรรณของนักหนังสือพิมพ์ก็มีส่วน แต่คิดว่านักหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่ยังดี มีอุดมการณ์ที่ดี มีคุณภาพ และคิดว่าคุณภาพดีขึ้นเมื่อเทียบกับเมื่อ 30 ปีก่อน

ตารางสรุปความคิดเห็นในประเด็นสาเหตุและปัจจัยที่ทำให้หนังสือพิมพ์ถูกฟ้องหมิ่นประมาท

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ	สรุปความคิดเห็น
รองศาสตราจารย์ ดร.พีระ จิระโสภณ	หนังสือพิมพ์ขาดความระมัดระวัง ไม่มีความรู้ด้านกฎหมายและขาดความรับผิดชอบทางจรรยาบรรณ 1) ผิดจริง ๆ ตรงตามข้อกฎหมาย เข้าองค์ประกอบผิดฐานหมิ่นประมาท กับ 2) การฟ้องหย่า ส่งสัญญาณให้บรรณาธิการหรือนักข่าว เจียบ ๆ ได้แล้ว หนังสือพิมพ์ลงข่าวไม่ใช่ข้อเท็จจริงล้วน ๆ ใส่ความเห็นส่วนตัวลงไป หรือเป็นการเสนอแค่ความเห็น 1. คนที่ฟ้องมีการตื่นตัวในเรื่องของสิทธิ 2.ระบบศาลมีประสิทธิภาพมากขึ้น และต้นทุนในการรักษาสิทธิไม่สูง ต้องการทำลายผลประโยชน์และกลั่นแกล้งหนังสือพิมพ์ หนังสือพิมพ์เสนอข่าวไม่ตรงกับข้อเท็จจริง และความบกพร่องจรรยาบรรณของนักหนังสือพิมพ์ หนังสือพิมพ์เขียนเรื่องที่ทำให้เขาเสียชื่อเสียง เขาก็ต้องฟ้อง เพราะทำให้เขาเสียชื่อ ถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชัง ประชาชนสามารถฟ้องได้เอง ฟ้องได้หมดทุกคดี กฎหมายบ้านเราเปิดโอกาสให้ผู้เสียหายดำเนินการฟ้องเองได้มากเกินไป สิ่งที่หนังสือพิมพ์พูดคือสิ่งที่ไม่เป็นความจริง ไม่ใช่ข้อเท็จจริง และเป็นการกล่าวหา หนังสือพิมพ์พูดความจริง หนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่ไม่บิดเบือน เชื่อในจรรยาบรรณหนังสือพิมพ์ แต่บางครั้งหนังสือพิมพ์ถูกกระทำ ก็ต้องเปลี่ยนจุดยืน เพื่อความเอาตัวรอด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์รุจน์ โกมลบุตร	
รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ	
รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ รัตนกุล	
นายแพทย์ ดร.วัลลภ ปิยะมโนธรรม	
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชุติมา พงศ์วรินทร์	
รองศาสตราจารย์ ดร. กมลชัย รัตนสกวาศ์	
ศาสตราจารย์ ดร.คณิต ณ นคร	
คุณสารี อ๋องสมหวัง	
คุณน้ำค้าง มั่นศรีจันทร์	

กฎหมายหมิ่นประมาทถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือ ในการปิดกั้นการแสดงความคิดเห็นของ หนังสือพิมพ์	นักวิชาการ (6)	ตุลาการ (2)	ผู้บริโภคร (2)
มีประเด็นคำตอบ ดังนี้			
1. กฎหมายแพ่งไม่มีกรอบในการเรียกร้อง ค่าเสียหายจึงเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เสียหาย สามารถเรียกร้องค่าเสียหายได้ในจำนวนเงินที่ สูงจนเกินความเป็นจริง	1	-	1
2. กฎหมายหมิ่นประมาทเป็นเครื่องมืออันชอบ ธรรมของประชาชนที่จะใช้เพื่อปกป้องสิทธิของ ตนเอง	1	1	-
3. กฎหมายหมิ่นประมาทสามารถเป็นเครื่องมือ ในการปิดกั้นการแสดงความคิดเห็นของ หนังสือพิมพ์ได้แน่นอน	1	-	-
4. การใช้กฎหมายหมิ่นประมาทฟ้องร้องเป็นการ หาความสมดุลในเรื่องเสรีภาพของ หนังสือพิมพ์กับเสรีภาพของประชาชน	1	-	-
5. การฟ้องร้องหมิ่นประมาทเป็นปัญหาและ กลายเป็นวัฒนธรรมซึ่งการทำหน้าที่มีความ เสี่ยงที่จะถูกฟ้องร้องมาก	-	-	1
6. การฟ้องร้องหมิ่นประมาทเป็นคดีลหุโทษ สามารถยอมความได้ โดยการแสดงความ รับผิดชอบทางจรรยาบรรณ	1	1	-
7. การฟ้องร้องหมิ่นประมาทไม่สามารถปิดกั้น การเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ได้ เพียงแต่ สร้างความยุ่งยากให้หนังสือพิมพ์เท่านั้น	-	1	-
8. กฎหมายเปิดโอกาสให้ผู้เสียหายสามารถ ฟ้องร้องเองได้ทุกคดีจึงมีการใช้กฎหมายแบบ ไม่ตรงไปตรงมา	-	1	-

จากตารางในประเด็นนี้สรุปแล้วผู้ตอบมีความเห็นว่า กฎหมายหมิ่นประมาทนั้นไม่สามารถเป็นเครื่องมือในการยุติหรือสกัดกั้นการทำหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ฝ่ายเดียวเท่านั้น แต่กฎหมายหมิ่นประมาทยังคงสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการปกป้องสิทธิอันชอบธรรมของประชาชนได้อีกด้วย ทั้งนี้ เพราะประชาชนแทบจะไม่มีโอกาสออกมาเรียกร้องให้สื่อยอมรับข้อผิดพลาดของตนเอง ดังนั้นกฎหมายหมิ่นประมาทจึงเปรียบเสมือนเป็นที่พึ่งของประชาชนได้สามารถใช้เป็นเครื่องมืออันชอบธรรมของประชาชนที่จะใช้เพื่อปกป้องสิทธิของตนเอง หากสิทธิของตนเองถูกละเมิดโดยสื่อมวลชน อีกทั้งเพื่อใช้ในปกป้องหรือกู้ชื่อเสียงของตนเองที่เสียไปกลับคืนมา

อย่างไรก็ตาม การฟ้องร้องหมิ่นประมาทเป็นคดีลหุโทษสามารถยอมความได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้เสียหายเป็นหลักว่าต้องการเจรจาและยอมความถอนฟ้อง หรือต้องการให้ผู้กระทำผิดชดเชยความเสียหายให้อย่างไรโดยหากมีการแสดงความรับผิดชอบทางจรรยาบรรณของผู้กระทำผิดจนกระทั่งผู้เสียหายพึงพอใจคดีหมิ่นประมาทนี้ก็จะสามารถตกลงกันได้

นอกจากนี้ การใช้กฎหมายมาเป็นเครื่องมือปิดกั้นการทำหน้าที่ของหนังสือพิมพ์เนื่องมาจากกฎหมายในประเทศไทยเปิดโอกาสให้ผู้เสียหายฟ้องร้องได้อย่างอิสระและไม่มีกรอบของการเรียกร้องค่าเสียหาย ดังนั้น จึงมีการใช้กฎหมายอย่างไม่สุจริตและเรียกค่าเสียหายในจำนวนเงินที่สูงเพื่อต้องการสร้างความปัญหาและความยุ่งยากให้แก่องค์กรหนังสือพิมพ์หรือเพื่อยุติการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ให้เร็วที่สุด ยิ่งไปกว่านั้น ยังเป็น 1 ใน 30 วิธีหลัก ๆ ที่ใช้ในการแทรกแซงสื่ออีกด้วย

ทั้งนี้ ผู้วิจัยสรุปจากประเด็นคำตอบดังต่อไปนี้

ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ กล่าวว่า เป็นการปิดปากการแถลงข้อเท็จจริง ที่ไม่ถูกต้อง เป็นการปิดกัน 2 ฝ่าย ทั้งหนังสือพิมพ์ถูกปิดกัน และประชาชนก็ถูกปิดกัน อย่างไรก็ตามข้อเท็จจริงและความคิดเห็นจากสื่อก็เป็นความเห็นจากสื่ออย่างเดียวไม่ได้เปิดโอกาสให้คนอื่นมาแสดงความคิดเห็นด้วย ประชาชนมีเรื่องกับใครไปบอกสื่อ แต่ถ้าประชาชนมีเรื่องกับสื่อจะบอกใคร มันเป็นการปิดกั้นการแถลงข้อเท็จจริงข้อเท็จจริง กฎหมายจึงเป็นเครื่องมือของประชาชน

กมลชัย รัตนสภาวะ กล่าวว่า มันคงไม่มีผลหรอก ถ้าสุดท้ายการกระทำนั้นไม่หมิ่นประมาท เขาคงยุติอะไรไม่ได้ เพียงแต่เขาก็สร้างความยุ่งยากให้แก่สื่อมวลชน หรือว่าเป็นการปราม ๆ สื่อ หรือไม่เขาก็ต้องปกป้องชื่อเสียงของเขาเหมือนกัน หรือบางทีเขาอาจจะอยากต้องการพิสูจน์ความจริงในศาล เพื่อให้มีคำพิพากษายุติไป เพราะถ้าไม่มีคำพิพากษาลงมาอาจจะคิดว่าเป็นเรื่องจริงก็ได้ เขาจึงต้องการนำคำพิพากษามาเพื่อปกป้องชื่อเสียงของเขา แต่ถ้าไม่คิดมากก็ปล่อยไป แต่บางทีเฉยไปก็อาจเท่ากับเป็นการยอมรับก็ได้ เท่ากับว่าสังคมก็ยังมีคำถามอยู่ว่า

จริงหรือไม่ ดังนั้นเขาอาจจะใช้กระบวนการยุติธรรมของศาลเพื่อยืนยันว่ามันไม่เป็นความจริง เขาอาจจะไม่ได้ต้องการค่าเสียหาย หรือจบล้างจองค้ำอะไร เขาอาจจะแค่ต้องการล้างภาพของตัวเองก็ได้

วัลลภ ปิยะมโนธรรม กล่าวว่า คนที่จะฟ้องร้องสื่อไม่น่ามีน้อย ยกเว้นนักการเมือง หรือกลุ่มนักธุรกิจที่มีอิทธิพลที่รู้อยู่แล้วว่าถ้าจะสักพักจะสามารถยอมความกับสื่อได้ จึงฟ้อง ๆ ไปก่อน

พีระ จิรโสภณ กล่าวว่า เนื่องจากกฎหมายในบราซิลนั้น เปิดโอกาสให้ฟ้องร้องได้อีกทั้งกฎหมายแพ่งก็เปิดโอกาสให้เรียกร้องได้สูง ซึ่งประเด็นนี้น่าจะมีกรอบในการเรียกร้องค่าเสียหาย เพราะเรียกร้องมาก ๆ ก็เหมือนเกินกว่าเหตุ แจ้งความเท็จ บางครั้งความเสียหายไม่มาก แต่เรียกร้องเป็น 100 ล้าน 1,000 ล้าน ซึ่งในความเป็นจริงน่าจะมีกรอบในการเรียกร้องค่าเสียหายที่อยู่ในขอบเขตที่สมเหตุสมผล

คณิต ณ นคร กล่าวว่า ความผิดในคดีหมิ่นประมาทมี 2 ลักษณะ คือ 1) ความผิดอาญาแผ่นดิน 2) ความผิดอันยอมความได้ ขึ้นอยู่กับความประสงค์ของผู้เสียหายเป็นสำคัญ ก็เลยทำให้ความผิดประเภทนี้ถูกนำไปใช้โดยไม่ชอบไม่มีประเทศไหนที่ปล่อยให้ประชาชนฟ้องได้อิสระ ผู้เสียหายดำเนินคดีเองอิสระแบบบ้านเรา ดังนั้นจึงมีการใช้กฎหมายแบบไม่ตรงไปตรงมา ใช้ไปกระทบสิทธิ ซึ่งแม้ว่าจะให้ผู้เสียหายมีบทบาทสูงแต่ก็ไม่ควรตัดอำนาจรัฐ ในการที่จะเข้าไปดูแลถ้ารัฐดูแลได้การนำกฎหมายมาใช้ในทางที่ผิดมันจะเบาบางลงไป

รุจน์ โกมลบุตร กล่าวว่า การฟ้องร้องหมิ่นประมาทสื่อมวลชนนั้น สามารถปิดปากได้ชัดเจน ซึ่งการฟ้องร้องหมิ่นประมาท

สารี อ๋องสมหวัง กล่าวว่า คิดว่าการฟ้องร้องสื่อนี้เป็นปัญหาและกลายเป็นวัฒนธรรม เช่น กรณีของคุณณงนารถ หาญวิไล ผู้สื่อข่าวจากเดอะเนชั่น ที่ถูกบริษัทโลตัส ฟ้องทั้ง ๆ ที่เขาเขียนวิจารณ์ตามปกติวิสัย จริง ๆ ต้องแยกแยะว่าเสรีภาพคืออะไร ซึ่งหนังสือพิมพ์มีเสรีภาพในการวิพากษ์วิจารณ์โดยสุจริตและการวิจารณ์โดยสุจริตนั้นเป็นเรื่องปกติแต่ในความเป็นจริงการวิพากษ์วิจารณ์ก็มีความเสี่ยง มีโอกาสที่จะถูกฟ้องร้องได้

ศักดา ธนิตกุล กล่าวว่า เป็นการหาคุลยภาพว่าตรงไหนที่จะเหมาะสมที่สุด เพราะก็อาจจะมีหนังสือพิมพ์ที่ไม่ดี เช่น มีอคติ หรือรับเงิน ซึ่งถ้าไม่มีการฟ้องเลย มันจะไม่มี Balance กัน เช่น หนังสือพิมพ์ไปเขียนคำว่า “งาบเงิน” คนโดนความรู้สึกเขาก็ต้องเสียไปแล้ว ก็ต้องฟ้อง มีทางเลือกแค่หนึ่งเฉย กับฟ้องเท่านั้น แต่ถ้าเราไปจำกัดเสรีภาพของหนังสือพิมพ์ก็เท่ากับเป็นการไปปิดกั้นสิทธิที่คนจะได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร ฉะนั้นตรงดุลยภาพต้องระวัง ซึ่งหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่ยังมีคุณภาพแต่ก็มีส่วนน้อยที่ไม่ดี

ชุดิมา พงศ์วรินทร์ กล่าวว่า ไม่เห็นด้วย ยังไม่มีหลักฐานว่าสื่อทำผิดจริง ต้องพิจารณาราย ๆ ไป ทุกอาชีพ มีคนปะปนกันไป ถ้าเกิดปัญหาแก้ปัญหาเฉพาะจุดตรงนั้นได้ไหม นอกจากการนำกฎหมายมาใช้กับบรรณาธิการ องค์การหนังสือพิมพ์ ควรมีมาตรการอะไรอีกหรือไม่ คิดว่าน่าจะศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับบรรณาธิการที่มีปัญหา ข้อเท็จจริง คืออะไร ระหว่างบรรณาธิการกับผู้ฟ้องดัก ๆ แล้วมีปัญหอะไร

น้ำค้าง มั่นศรีจันทร์ กล่าวว่า การฟ้องร้องแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ ฟ้องตามข้อเท็จจริง ที่หมิ่นประมาท กับฟ้องแบบนำกฎหมายฉบับนี้เป็นตัวประกัน ถ้าเป็นประชาชนรากหญ้าคนไทยส่วนใหญ่ไม่ค่อยรู้สิทธิ ไม่อยากรุ่งเรื่องฟ้องร้องมันลำบากและมากเรื่อง แต่ชนชั้นกลาง เช่น นักการเมือง ใช้วิธีการจับศาลเป็นตัวประกันกับสังคม 10 ล้าน 100 ล้าน เป็นเรื่องฟุ่มเฟือยมากเกินไป เรียกร้องมากเกินไป ขนาดทำให้ล้มละลายได้เลย ซึ่งก็เป็นเรื่องปกติที่ทางสิทธิจะทำได้ แต่ไม่ปกติเรื่องจิตใจ เพราะคุณต้องรู้ว่าประเด็นไหนควรฟ้อง ไม่ใช่ฟ้องไปทั่ว เหมือนถูกกระแทบอะไรไม่ได้เลย อย่างนี้สื่อไม่ต้องทำหน้าที่แล้ว จะให้ข้อเท็จจริงอะไรก็โดนฟ้อง บางครั้งคนเราก็ขาดวิจาร์ณญาณในการตัดสินใจ ใช้อารมณ์ ไม่อดทน ถ้าเป็นชาวบ้านจะฟ้องต่อเมื่อไม่ไหวจริง ๆ

ตารางสรุปความคิดเห็นในประเด็นเจตนารมณ์ของการใช้กฎหมายหมิ่นประมาทถูกเปลี่ยนแปลงไปคือถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการปิดกั้นการแสดงความคิดเห็นของหนังสือพิมพ์

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ	สรุปความคิดเห็น
รศ.ดร.พีระ จิระโสภณ	กฎหมายแพ่งเปิดโอกาสให้เรียกร้องได้สูง น่าจะมีกรอบในการเรียกร้องค่าเสียหาย เพราะเรียกร้องมาก ๆ ก็เหมือนเกินกว่าเหตุ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์รุจน์ โกมลบุตร	สามารถปิดปากได้ 100 เปอร์เซ็นต์ ชัดเจน เป็น 1 ใน 30 วิธีหลัก ๆ ที่ใช้แทรกแซงสื่อด้วยการฟ้องหมิ่นประมาท
รศ.ดร.ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ	ประชาชนมีเรื่องกับใครไปบอกสื่อ แต่ถ้าประชาชนมีเรื่องกับสื่อจะบอกใคร มันเป็นการปิดกั้นการแสดงข้อเท็จจริง กฎหมายจึงเป็นเครื่องมือของประชาชน
รศ.ดร.ศักดา ธนิตกุล	เป็นการหาดุลยภาพว่าตรงไหนที่จะเหมาะสมที่สุด เพราะก็อาจจะมีหนังสือพิมพ์ที่ไม่ดี เช่น มีอคติ หรือรับเงิน ซึ่งถ้าไม่มีการฟ้องเลย มันจะไม่มี Balance กัน
นายแพทย์ ดร.วัลลภ ปิยะมโนธรรม	คนจะฟ้องสื่อมันยาก ยกเว้นนักการเมืองเขารู้อยู่แล้วว่าจะสักพักยอมความกันได้ ฟ้อง ๆ ไปก่อน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชุตินา พงศ์วินทร์	ศึกษาข้อมูลที่มีปัญหา ว่าข้อเท็จจริงคืออะไร และระหว่างบรรณาธิการกับผู้ฟ้องสื่อ ๆ แล้วมีปัญหาอะไรหรือไม่
รศ.ดร. กมลชัย รัตนสกววงศ์	ไม่สามารถยุติการเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ได้ เพียงแต่สร้างความยุ่งยากให้เท่านั้น หรือต้องการพิสูจน์ความจริงในศาล เพื่อให้มีคำพิพากษายุติไป
ศาสตราจารย์ ดร.คณิต ณ นคร	คดีแบบนี้ยอมความได้ ขึ้นอยู่กับความประสงค์ของผู้เสียหาย และไม่มีประเทศไหนที่ปล่อยให้ประชาชนฟ้องได้อิสระแบบบ้านเรา ก็เลยมีการใช้กฎหมายแบบไม่ตรงไปตรงมา
คุณสารี อ๋องสมหวัง	เป็นปัญหา และกลายเป็นวัฒนธรรม การวิพากษ์วิจารณ์มีความเสี่ยง และมีโอกาสที่จะถูกฟ้องร้อง
คุณน้ำค้าง มั่นศรีจันทร์	มีความเป็นไปได้เนื่องจากกฎหมายเปิดโอกาสให้ฟ้องได้

มาตรการหรือกลไกในการป้องกันการฟ้องร้อง หมิ่นประมาทหนังสือพิมพ์	นักวิชาการ (6)	ตุลาการ (2)	ผู้บริโภค (2)
มีประเด็นคำตอบ ดังนี้			
1. การรวมกลุ่มกันขององค์กรหนังสือพิมพ์เพื่อ ตอบโต้และแก้ปัญหการปิดกั้นเสรีภาพการ ทำหน้าที่ของหนังสือพิมพ์	3	-	-
2. มีกระบวนการสร้างอุดมการณ์และ จรรยาบรรณเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกให้บุคคลใน วิชาชีพหนังสือพิมพ์	3	-	1
3. การศึกษากฎหมายในเรื่องขอบเขตและสิทธิ เสรีภาพของปัจเจกบุคคลและบุคคลสาธารณะ	1	1	1
4. นายทุนหรือเจ้าของธุรกิจสื่อต้องมองถึง คุณภาพของสื่อมากกว่าผลกำไรทางธุรกิจ	1	-	-
5. บรรณาธิการต้องมีส่วนเป็นผู้รับผิดชอบในการ เสนอข่าวที่ผิดพลาดของหนังสือพิมพ์	-	-	1
6. ควรให้รัฐเข้ามามีบทบาทในการฟ้องร้องหมิ่น ประมาทสื่อมวลชน	-	1	-

จากตารางในประเด็นนี้สรุปแล้วผู้ตอบมีความเห็นว่า มาตรการหรือกลไกในการป้องกันการฟ้องร้องหมิ่นประมาทหนังสือพิมพ์นั้นควรมีกระบวนการสร้างอุดมการณ์และจรรยาบรรณเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกให้บุคคลในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ เพราะเปรียบเสมือนเป็นการป้องกันตั้งแต่ต้นเหตุ เพราะหากนักวิชาชีพสื่อมีคุณธรรมจริยธรรมและยึดมั่นในจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพแล้วก็จะทำให้สามารถหลีกเลี่ยงการเสนอข่าวที่ไปละเมิดหรือกระทบสิทธิของบุคคลอื่นได้เช่นกัน อีกทั้งควรมีการศึกษากฎหมายในเรื่องขอบเขตและสิทธิเสรีภาพของปัจเจกบุคคลและบุคคลสาธารณะ เพื่อให้การเสนอข่าวอยู่ในขอบเขตและไม่ไปละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่น

นอกจากนี้ การรวมกลุ่มกันหรือการมีมาตรการในการควบคุมกันเองขององค์กรหนังสือพิมพ์เพื่อตอบโต้และแก้ปัญหการปิดกั้นเสรีภาพการทำหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ จะสามารถเป็นอีกหนึ่งในมาตรการที่จะช่วยป้องกันปัญหาการฟ้องร้องหมิ่นประมาทหนังสือพิมพ์ได้เช่นกัน

ขณะเดียวกันรัฐควรเข้ามามีบทบาทในกระบวนการการฟ้องร้องหมิ่นประมาทเพราะกฎหมายในประเทศไทยนั้นเปิดโอกาสให้ผู้เสียหายสามารถฟ้องร้องเองได้จึงทำให้มีการฟ้องร้องแบบตามอำเภอใจเกิดขึ้นคือ นักกฎหมายหมิ่นประมาทมาใช้เป็นเครื่องมือในการกลั่นแกล้งสื่อหรือเพื่อยุติบทบาทการทำหน้าที่ของสื่อในกรณีที่ทำให้ตนเองเสียผลประโยชน์

ทั้งนี้ผู้วิจัยสรุปจากประเด็นคำตอบ ดังต่อไปนี้

พริะ จิรโสภณ กล่าวว่า มาตรการในการป้องกันการฟ้องร้องหมิ่นประมาทหนังสือพิมพ์แบ่งออกเป็น 3 ระดับ 1) ระดับของนักข่าว คือ ต้องยึดมั่นจรรยาบรรณ 2) ระดับองค์กร คือ จัดอบรมให้นักวิชาชีพ จัดทนายหรือที่ปรึกษากฎหมาย 3) ระดับวิชาชีพ คือ จัดฝึกอบรมให้กับนักข่าว สร้างการเรียนรู้ และสร้างจิตสำนึก

น้ำค้าง มั่นศรีจันทร์ กล่าวว่า ควรมีกระบวนการสร้างอุดมการณ์และจรรยาบรรณ ต้องขับเคลื่อนการสร้างจิตสำนึกให้คนในวิชาชีพ เพราะคนเรานั้นจริง ๆ มีหัวใจดับปะ ดังนั้นจึงต้องปลูกจิตสำนึกบ่อย ๆ ไปกระตุ้นเตือน หรือปลูกฝังให้ตั้งแต่ในตลาดวิชาชีพ อีกทั้งควรมีการศึกษาการใช้กฎหมายรัฐธรรมนูญหรือศึกษากฎหมายลูกที่เกี่ยวข้องกับขอบเขตและสิทธิเสรีภาพของประชาชนให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

กมลชัย รัตนสภาวะ กล่าวว่า มาตรการคือต้องศึกษากฎหมายว่ากฎหมายบัญญัติไว้อย่างไร ขอบเขตสิทธิเสรีภาพของปัจเจกบุคคลมีแค่ไหน ของบุคคลสาธารณะมีแค่ไหน และการเสนอข่าวแค่ไหนที่มันจะสมควร เรื่องอื่นคิดว่ายาก เพราะว่าสิทธิการฟ้องคดีเป็นของทุกคนจะไปห้ามเขาฟ้องคงไม่ได้ แต่มันอยู่ที่การเสนอข่าวของเราว่ามันมันน้อยเพียงใด อีกทั้ง คิดว่าสื่อมวลชนควรไปศึกษาแนวคำพิพากษาของศาลไว้ด้วย การเรียนสื่อมวลชนต้องรู้กฎหมายหมิ่นประมาทด้วย ทั้งอาญาแพ่ง และแนวคำพิพากษา เพราะว่ามันเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อโดยตรง

รุจน์ โกมลบุตร กล่าวว่า สื่อต้องปรับ Performance ต้องให้ประชาชนเข้าใจเรื่องเสรีภาพมากขึ้น เพราะถ้าคนเข้าใจว่าสื่อมีเสรีภาพมากอยู่แล้ว ก็สมควรที่จะถูกฟ้อง ซึ่งจริง ๆ ในกรณีที่นักการเมืองฟ้องสื่อ ประชาชนต้องเข้าใจว่าตัวเองจะถูกปิดหูปิดตาแล้ว ทั้งนี้ มาตรการ Self-control จะอุดช่องว่างที่กฎหมายบอกไม่ผิด แต่มันผิดจรรยาบรรณ การควบคุมกันเองต้องปลดอดการใช้อำนาจทางกฎหมาย (Law Enforcement) คือถ้าผิดกฎหมายก็ไปศาล แต่ถ้าผิดจรรยาบรรณไปองค์กรวิชาชีพ

ศักดิ์ดา ธนิตกุล กล่าวว่า การควบคุมกันเองของหนังสือพิมพ์ก็เป็นเรื่องสำคัญมากเปรียบเหมือนทนายความที่มีสภาพทนายความควบคุมจรรยาบรรณของทนาย เพราะฉะนั้นใครทำอะไรนอกกรอบ คนในอาชีพนั้น ก็ควรที่จะกำกับดูแลกันเอง ถ้าไม่มีก็เหมือนขาดอะไรไป

ชุติมา พงศ์วรินทร์ กล่าวว่า มาตรการหรือกลไกในการป้องกันการฟ้องร้องหมิ่นประมาทหนังสือพิมพ์ควรมี 2 ด้าน คือ 1) ปกป้อง 2) ดูแลมาตรฐาน คือองค์กรวิชาชีพหนังสือพิมพ์ต้องดูแลทั้งทุกข์และสุข และควรดูแลในส่วนของภาพรวมด้วย ไม่ใช่สื่อผิดเสมอ ต้องดูแลเพื่อให้กระบอกเสียงมีน้ำหนัก

คณิต ณ นคร กล่าวว่า ควรตัดอำนาจฟ้องของผู้เสียหายออก คดีอาญาทั้งหลายในต่างประเทศไม่มีให้ประชาชนฟ้องเองได้แบบนี้ รัฐต้องเข้าไปแทรกแซงได้ตลอด เพราะตามแนวทางของรัฐนั้นไม่ได้เป็นปฏิปักษ์กับประชาชน รัฐลงไปเพื่อความเป็นธรรม ทั้งนี้เพราะกฎหมายไทยรัฐเข้าไปยุ่งได้แต่กฎหมายอาญาแผ่นดินเท่านั้น

ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ กล่าวว่า ต้องเสนอตามความเป็นจริง สื่อเองก็เป็นบุคคลสาธารณะเหมือนกัน สื่อก็อยู่ในวิสัยที่จะฟ้องร้องได้เหมือนกัน

วัลลภ ปิยะมโนธรรม กล่าวว่า ทุกประเทศในโลกพยายามที่จะทำสื่อสาธารณะแต่สุดท้าย ก็ต้องตกลงที่การเมือง หรืออำนาจรัฐ การทำนั้นจะต้องอาศัย อุดมการณ์ที่สูงส่ง และต้องมีทุนที่สูง มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ มีความรอบรู้และกระตือรือร้น อีกทั้งต้องมีคุณธรรมจริยธรรมสูง ซึ่งเป็นเรื่องที่ยากมากแต่ก็ต้องพยายาม อย่างไรก็ตามควรแก้ที่นายทุน หรือผู้ประกอบการสื่อ หนังสือพิมพ์ไม่ควรตามตลาด เพราะทุกวันนี้สื่อตกอยู่ในโลกของระบบทุนนิยม หนังสือพิมพ์ต้องทำโพล เรื่องไหนชาวบ้านไม่สนใจไม่ทำ เพราะต้องการ Rating เพราะถ้า Rating สูง สปอนเซอร์ก็สูง คือขายได้

สารี อ๋องสมหวัง กล่าวว่า คงลำบากเหมือนกัน คือ จะทำอย่างไรให้การที่ผู้สื่อข่าวเขียนข่าวเพื่อประโยชน์สาธารณะแล้วถ้าถูกฟ้องจะทำอย่างไรให้ถูกพิจารณาด้วยกระบวนการพิเศษและรวดเร็ว นอกจากนี้ คิดว่าไม่เห็นด้วยเรื่องเรื่องที่แก้ไขให้บรรณาธิการไม่ต้องรับผิดชอบ เพราะคิดว่าบรรณาธิการต้องเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบมากกว่าผู้น้อยในหน่วยงาน มิฉะนั้นจะกลายเป็นเรื่องของแต่ละคนไป ซึ่งไม่เหมาะกับโครงสร้างองค์กรในบ้านเรา

ตารางสรุปความคิดเห็นในประเด็นมาตรการหรือกลไกในการป้องกันการฟ้องร้องหมิ่นประมาทหนังสือพิมพ์

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ	สรุปความคิดเห็น
รองศาสตราจารย์ ดร.พีระ จิระโสภณ	ต้องยึดมั่นจรรยาบรรณและเรียนรู้กฎหมาย เช่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์รุจน์ โกมลบุตร	ฝึกอบรมให้กับนักข่าว สร้างการเรียนรู้และสร้างจิตสำนึก
รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ	สื่อต้องปรับ Performance ต้องให้ประชาชนเข้าใจเรื่องเสรีภาพมากขึ้น เช่น นักการเมืองฟ้องสื่อ ประชาชนต้องเข้าใจว่าตัวเองกำลังจะถูกปิดหูปิดตา
รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ดา ธนิตกุล	สื่อก็เป็นบุคคลสาธารณะเหมือนกัน ดังนั้นสื่อก็อยู่ในวิสัยที่จะฟ้องร้องได้ ตอบโต้การกลั่นแกล้งฟ้อง
นายแพทย์ ดร.วัลลภ ปิยะมโนธรรม	สื่อต้องร่วมมือกัน ต้องรวมกลุ่มกัน สื่อต้องยับยั้งเรื่องการฟ้องร้องหมิ่นประมาทนี้มาเป็นประเด็น และมีปฏิกิริยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชุติมา พงศ์วินทร์	จะต้องอาศัยอุดมการณ์ที่สูงส่ง ควรแก้ที่นายทุน หรือผู้ประกอบการสื่อหนังสือพิมพ์ สื่อไม่ควรตามตลาด
รองศาสตราจารย์ ดร. กมลชัย รัตนสกวาศ์	มาตรการควรมี 2 ด้าน คือ 1) ปกป้อง 2) ดูแลมาตรฐาน คือองค์วิชาชีพควรดูแลทั้งทุกซ์และสุขของสื่อ และควรดูแลในส่วนของภาพรวมด้วย ไม่ใช่สื่อผิดเสมอ
ศาสตราจารย์ ดร.คณิต ญ นคร	ควรดูแลเพื่อให้ระบอบเสียงมีน้ำหนัก ต้องศึกษากฎหมายว่ากฎหมายบัญญัติไว้อย่างไร ขอบเขตสิทธิเสรีภาพของปัจเจกบุคคลมีแค่ไหน ของบุคคลสาธารณะมีแค่ไหน และการเสนอข่าวแค่ไหนที่มันจะ Moderate สมควร ควรตัดอำนาจฟ้องของผู้เสียหายออก รัฐต้องเข้าไปแทรกแซงได้ตลอด เพราะตามแนวทางของรัฐนั้นไม่ได้เป็นปฏิปักษ์กับประชาชน รัฐลงไปเพื่อความเป็นธรรม

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ	สรุปความคิดเห็น
คุณสารี อ๋องสมหวัง คุณน้ำค้าง มั่นศรีจันทร์	ไม่เห็นด้วยเรื่องเรื่องที่แก้ไขให้บรรณาธิการไม่ต้องรับผิดชอบ เพราะคิดว่าบรรณาธิการต้องเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบมากกว่าผู้น้อยในหน่วยงาน มิฉะนั้นจะกลายเป็นเรื่องของแต่ละบุคคล ควรมีการศึกษาการใช้กฎหมายรัฐธรรมนูญหรือศึกษากฎหมายลูกที่เกี่ยวข้องกับขอบเขตและสิทธิเสรีภาพของประชาชน อีกทั้งต้องขับเคลื่อนการสร้างจิตสำนึกให้คนในวิชาชีพ

กฎหมายหมิ่นประมาทที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน	นักวิชาการ (6)	ตุลาการ (2)	ผู้บริโภคร (2)
มีประเด็นคำตอบ ดังนี้			
1. กฎหมายหมิ่นประมาทเข้าใจธรรมชาติของสื่อและมีข้อยกเว้นของกฎหมายที่ดีและมีความเหมาะสม	2	2	-
2. ประเด็นโทษจำคุกไม่มีความเหมาะสมเพราะกฎหมายหมิ่นประมาทเป็นความผิดลหุโทษ	1	-	2
3. กฎหมายหมิ่นประมาทควรมีการแยกฟ้องระหว่างหมิ่นประมาทบุคคลธรรมดา กับหมิ่นประมาทสื่อมวลชน	1	-	-
4. ควรมีการเพิ่มหรือลดอัตราของการรับโทษกรณีของการหมิ่นประมาทในเรื่องจริงและไม่จริง	1	1	-
5. ควรปรับให้จรรยาบรรณทางวิชาชีพสื่อเป็นส่วนหนึ่งของข้อกฎหมายหมิ่นประมาท	-	-	1
6. ประเด็นโทษจำคุกของกฎหมายหมิ่นประมาทมีความล้าหลัง ไม่ทันสมัย ไม่มีประโยชน์ขัดต่อหลักการเรื่องเสรีภาพ	2	-	-

กฎหมายหมิ่นประมาทที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน	นักวิชาการ (6)	ตุลาการ (2)	ผู้บริโภค (2)
7. ข้อยกเว้นของกฎหมายหมิ่นประมาทยังไม่มี ความชัดเจน เช่น กรณีความเป็นประโยชน์ สาธารณะยังมียกเว้นแนวคิดที่แตกต่างกัน	1	-	-
8. การชดเชยในความผิดฐานหมิ่นประมาท ควรมีการชดเชยความเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย มากขึ้น	-	-	1
9. ควรปรับให้กฎหมายหมิ่นประมาทมีกรอบของ การเรียกร้องค่าเสียหายในจำนวนที่เหมาะสม	-	-	2

จากตารางในประเด็นนี้สรุปแล้วผู้ตอบมีความเห็นว่า กฎหมายหมิ่นประมาทเข้าใจธรรมชาติของสื่อและมีข้อยกเว้นของกฎหมายที่ดีและเพียงพออยู่แล้วไม่จำเป็นต้องมีกฎหมายหมิ่นประมาทเฉพาะของสื่อมวลชนเพิ่มเติมอีก เพราะเห็นว่าไม่ว่าจะเป็นสื่อมวลชนหรือประชาชนก็ควรมีมาตรฐานของการใช้กฎหมายที่เหมือนกัน เพื่อให้เกิดความยุติธรรมขึ้นในสังคมเพราะการหมิ่นประมาทนั้นเป็นการกระทำที่กระทบต่อเรื่องของเกียรติ ซึ่งมีอยู่ในตัวมนุษย์ทุกคน อีกทั้งเห็นว่าปัญหาที่เกิดขึ้นกับสื่อมวลชนในการถูกฟ้องร้องหมิ่นประมาทนั้น สาเหตุไม่ใช่จากตัวบทกฎหมายที่บกพร่องแต่เป็นความบกพร่องจากการใช้กฎหมายเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม กฎหมายหมิ่นประมาทยังคงมีความไม่เหมาะสมในหลาย ๆ ประเด็น เช่น ประเด็นโทษจำคุก ประเด็นข้อยกเว้นของกฎหมาย ประเด็นอัตราค่าเสียหาย ประเด็นการชดเชยความผิด หรือประเด็นเรื่องกรอบของการเรียกร้องค่าเสียหาย ซึ่งประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้ควรได้รับการพิจารณาปรับปรุงให้มีความเหมาะสมและความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ ในประเด็นโทษจำคุกในกฎหมายหมิ่นประมาทนั้น เป็นที่น่าสนใจว่าเป็นโทษที่รุนแรงเกินไปสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างหนังสือพิมพ์ และไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ที่สร้างสรรค์ ทั้งนี้ควรใช้วิธีการแก้ไข หรือประกาศ ขอมามากกว่า

ทั้งนี้ผู้วิจัยสรุปจากประเด็นคำตอบ ดังต่อไปนี้

คณิต ณ นคร กล่าวว่า เนื่องจากเราศึกษากฎหมายอาญาไม่ลงลึก ทั้งนี้หมิ่นประมาท เป็นการกระทำที่กระทบต่อเกียรติ ซึ่งเกียรติเป็นเรื่องของบุคคลหรือมนุษย์เท่านั้นไม่ใช่เรื่องของนิติบุคคล ของประเทศเราไม่ได้ศึกษาว่าความผิดฐานหมิ่นประมาทแต่ละฐานมีอะไรอยู่

เบื้องหลังเพราะฉะนั้นจึงกว้างไกล จึงยุ่งยาก ความจริงเขาประสงค์จะลงโทษมนุษย์ที่หลู่เกียรติคนอื่น กฎหมายไม่ได้เสียหายอะไร แต่การใช้กฎหมายมีปัญหา และคิดว่ามาตรา 329 ครอบคลุมหมดแล้วและเป็นข้อยกเว้นที่พอเพียง เขียนไว้ดีแล้วแต่ที่ไม่ดีคือการหยิบยกมาใช้ คือ 1) บทพร่องที่นักกฎหมายยังเข้าใจกฎหมายไม่ลึกซึ้งพอ 2) บทพร่องจากสถาบันการศึกษา นอกจากนี้ไม่ควรมียกกฎหมายเฉพาะของสื่อ เพราะว่ามันเป็นเรื่องของเกียรติ มันจะเฉพาะไม่ได้ คุณเป็นนักข่าวผมเป็นคนธรรมดา ก็ทำผิดได้เหมือนกัน

ทวิเกียรติ มินะกนิษฐ กล่าวว่า กฎหมายหมิ่นประมาทนั้นทุกอย่างครบถ้วนดีหมดแล้ว และเห็นว่ามีจำเป็นต้องใช้กฎหมายหมิ่นประมาทกับสื่อมวลชนอยู่ เพราะข้อยกเว้นของกฎหมายมีให้อยู่แล้ว และเพียงพอแล้ว อีกทั้งไม่จำเป็นต้องมีกฎหมายเฉพาะของสื่อ เพราะว่าหลักหมิ่นประมาทเขามีข้อยกเว้นอยู่ว่าข้อเท็จจริงไม่ผิด การตีความด้วยความเป็นธรรมไม่ผิด ทั้งนี้เช่น หนังสือพิมพ์ไปเห็นอะไรมาแล้วแสดงความคิดเห็นทำได้ ไม่ผิด แต่ต้องอยู่ในขอบเขต ไม่ใช่กล่าวหาเขาโดยตรง สามารถเสนอข้อเท็จจริงเกี่ยวกับบุคคลสาธารณะได้อะไรที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์ของประชาชนพูดได้ แต่ไม่ใช่ไปพูดเรื่องส่วนตัวเขา ทำให้ประชาชนเสื่อมศรัทธาเขา ซึ่งถ้าอย่างนี้หนังสือพิมพ์อ้างไม่ได้ต้องรับโทษแน่นอน

พระ จิรโสภณ กล่าวว่า คิดว่าเรื่องนี้กฎหมายมีทางออกเปิดโอกาสให้สื่ออยู่ ทั้งนี้เป็นทางออกที่คิดว่าเข้าใจธรรมชาติของสื่อที่อยู่แล้ว คิดว่ากฎหมายมีความเหมาะสมอยู่แล้ว ถ้าเป็นการผิดโดยเจตนา ไม่จำเป็นต้องมีกฎหมายเฉพาะของสื่อ และข้อยกเว้นของกฎหมายในปัจจุบันพอเพียงพอแล้ว

รุจน์ โกมลบุตร กล่าวว่า กฎหมายหมิ่นประมาทที่ใช้อยู่ถ้าในประเด็นติดคุกผมไม่เห็นด้วย เพราะหมิ่นประมาทเป็นลหุโทษ ไม่รุนแรงขนาดที่จะต้องให้สูญเสียเสรีภาพ มีวิธีอื่น ๆ มากมาย เช่น แก้วขาวให้ ขอขมา หรือโทษปรับ

น้ำค้าง มั่นศรีจันทร์ กล่าวว่า หมิ่นประมาทไม่ใช่เรื่องที่ร้ายแรง ไม่ควรจำคุก ควรใช้การภาคทัณฑ์ หรือลงโทษให้ช่วยทำอะไรในสังคม การลงขอประกาศขอโทษ ควรชดเชยแบบนี้มากกว่าโทษจำคุก หรือโทษจำคุกให้น้อยที่สุด ซึ่งไม่เกิดอะไรควรมีการออกกฎหมายบัญญัติให้การเรียกร้องจำนวนเงินให้อยู่ในจำนวนจำกัด มีระบุว่าจะไม่เกินเท่าไรเพราะบางครั้งการเรียกร้องที่มากเกินไปนั้นเป็นการสร้างความกลัวให้กับคนที่ทำดีมากเกินไป คนอยากจะพูดความจริงแต่พอถูกเรียกร้อง เป็น 100 ล้าน 1,000 ล้าน ครั้งเดียวถึงกับทำให้เขาเป็นบุคคลล้มละลายได้เลย เขาก็ขาดกำลังใจในการทำงาน ถูกปิดปาก การทำงานชะงักงัน เป็นทุกข์มาก กลัว ไม่กล้าไปเลย คิดว่ากฎหมายสร้างความกลัวมากเกินไป ทำให้สังคมขาดโอกาสได้รู้ความจริง

รุจน์ โกมลบุตร กล่าวว่า คิดว่าข้อยกเว้นของกฎหมายในปัจจุบันยังคงเป็นพื้นที่สีเทา ไม่รู้ว่าอยู่ตรงไหนดี นักวิชาการกับนักวิชาชีพต้องสังสมประสบการณ์ ซึ่งจะช่วยให้เป็นแนวทางต่อไปในอนาคต คำว่าประโยชน์สาธารณะคนไม่ค่อยรู้ ถ้าบอกว่าคนนี้อุดจากคดีหมิ่นประมาทมา เพราะว่าเป็นเรื่องประโยชน์สาธารณะ คนไม่เข้าใจ ถึงเข้าใจก็เข้าใจไม่เหมือนกัน จึงคิดว่าเรื่องขอยกเว้นของกฎหมายยังไม่ชัดเจน เราต้องเรียนรู้อีกมาก

ชุดิมา พงศ์วรินทร์ ไม่เห็นด้วยกับการลงโทษที่รุนแรง เพราะเป็นเรื่องที่ไม่ก่อให้เกิดอะไรที่สร้างสรรค์ ควรใช้วิธีการแก้ไข หรือการขอโทษซึ่งสำคัญที่สุด

สารี อ๋องสมหวัง กล่าวว่า คิดว่าปัจจุบันไม่ใช่กฎหมายทางอาญาเท่านั้นที่มีปัญหาทางแพ่งก็มีปัญหา เช่น ผู้สื่อข่าวถูกเรียกค่าเสียหาย แพง ๆ ก็ลำบาก น่าสนใจมากถ้าจะมีกรอบของการเรียกร้องนี้ เพราะจะช่วยสื่อที่ทำหน้าที่ตรงไปตรงมา

ศักดา ธนิกกุล กล่าวว่า คิดว่าถ้าเป็นการเรียกค่าสินไหมเป็นคดีแพ่งประเทศไทย เราดีตรงที่ว่าถ้าคุณเรียกค่าเสียหาย 100 บาท คุณต้องเสียค่าขึ้นศาล 2 บาท เรียกมากก็จ่ายมาก ซึ่งเป็นตัวเบรกที่ดี ไม่ให้กลั่นแกล้งกัน เรียก 1,000 ล้านบาทก็ต้องจ่าย 2 ล้านบาท แต่อย่างไรก็ตามกรณีที่เป็นกลุ่มทุนขนาดใหญ่ฟ้อง ก็ไม่มีปัญหา สามารถจ่ายได้อยู่แล้ว จึงน่าสนใจที่ว่าจะมีการแบ่งว่ากรณีฟ้องทั่วไปคิดค่าขึ้นศาล 2 เพอร์เซ็นต์ แต่กรณีหมิ่นประมาทแบบนี้ น่าสนใจว่าจะเป็นไปได้ไหมที่มีค่าขึ้นศาล เป็น 10 เพอร์เซ็นต์ ซึ่งคิดว่าจะเป็นเรื่องที่ดี

กมลชัย รัตนสวางศ์ กล่าวว่า คิดว่าตัวบทกฎหมายใช้ได้แล้ว โทษปรับ ก็ได้ปรับปรุงให้มากขึ้นไปแล้ว ซึ่งคิดว่าสื่อมวลชนควรไปศึกษาแนวคำพิพากษาของศาลไว้ด้วยการเรียนสื่อมวลชนต้องรู้กฎหมายหมิ่นประมาทด้วย ทั้งอาญา แพ่ง และแนวคำพิพากษาเพราะว่ามันเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อโดยตรง นอกจากการหมิ่นประมาทธรรมดาแล้วการทำงานอาจหมิ่นประมาทเจ้าพนักงานก็ได้ ซึ่งเป็นอาญาแผ่นดินยอมความไม่ได้ หมิ่นประมาทคนธรรมดาที่ยอมความได้ บางทีขอโทษ เขาไม่ติดใจ คดีก็สามารถถอนฟ้อง ยอมความ ถอนร้องทุกข์ได้ตลอดเวลา จนกว่าคดีจะถึงที่สุด ตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา คิดว่ากฎหมายของเราครอบคลุมหมดแล้ว ถ้าจะให้เพิ่มน่าจะเป็นการให้ดูมาตรฐานต่างชาติที่ว่า ถ้าเป็นเรื่องจริงหมิ่นประมาทจะมีโทษหนักขึ้น ถ้าไม่จริงก็เสี่ยงนกเสี่ยงกาโทษจะเบาหน่อย เพราะของเราจริงไม่จริงก็หมิ่นประมาททั้งนั้น และคิดว่าไม่มีความจำเป็นที่จะต้องมีการมีกฎหมายเฉพาะของสื่อ เพราะการทำหน้าที่ของสื่อจะไปรุกรานสิทธิเสรีภาพของประชาชนไม่ได้เหมือนกัน ควรใช้มาตรฐานเดียวกัน ผมเห็นตรงกันข้ามว่าถ้าเป็นสื่อมวลชนผลเสียที่เกิดขึ้นมันเป็นวงกว้างกว่าบุคคลธรรมดา เพราะสื่อมีเครื่องมือ ส่วนประชาชนทั่วไปความเสียหายยังอยู่ในวงแคบ

ตารางสรุปความคิดเห็นในประเด็นความคิดเห็นต่อกฎหมายหมิ่นประมาทที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ	สรุปความคิดเห็น
รศ.ดร.พีระ จิระโสภณ	คิดว่ากฎหมายมีทางออกเปิดให้อยู่ ทั้งนี้เป็นทางออกที่คิดว่าเข้าใจธรรมชาติของสื่ออยู่แล้ว
ผู้ช่วยศาสตราจารย์รุจน์ โกมลบุตร	ประเด็นติดคุกผมไม่เห็นด้วย เพราะหมิ่นประมาทเป็นลหุโทษ ไม่รุนแรงขนาดที่จะต้องให้สูญเสียเสรีภาพ มีวิธีอื่น ๆ มากมาย เช่น แก้อ้าวให้ ขอขมา หรือโทษปรับ
รศ.ดร.ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ	ทุกอย่างครบถ้วนดีหมดแล้ว ข้อยกเว้นของกฎหมายมีให้อยู่แล้ว พอแล้ว ไม่จำเป็นต้องมีกฎหมายเฉพาะของสื่อ
รศ.ดร.ศักดิ์ดา ธนิตกุล	ถ้าเป็นการเรียกค่าสินไหมเป็นคดีแพ่งประเทศไทยเราดีตรงที่ว่าเรียกมากก็จ่ายมาก ซึ่งเป็นตัวเบรกที่ดี ไม่ให้กลั่นแกล้งกัน
นายแพทย์ ดร.วัลลภ ปิยะมโนธรรม	(ไม่มีความคิดเห็น)
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชุตินา พงศ์วินทร์	ไม่เห็นด้วยกับการลงโทษที่รุนแรง เพราะเป็นเรื่องที่ไม่ก่อให้เกิดอะไรที่สร้างสรรค์ ควรใช้วิธีการแก้อ้าว หรือการขอโทษซึ่งสำคัญที่สุด
รศ.ดร. กมลชัย รัตนสภาวะ	คิดว่ากฎหมายของเราครอบคลุมหมดแล้ว ถ้าจะให้เพิ่มน่าจะเป็นการให้ดูมาตรฐานต่างชาติที่ว่า ถ้าเป็นเรื่องจริงหมิ่นประมาทจะมีโทษหนักขึ้น ถ้าไม่จริงก็เสี่ยงนกลีภัยกาโทษจะเบาหน่อย
ศาสตราจารย์ ดร.คณิต ญ นคร	กฎหมายไม่ได้เสียหายอะไร แต่การใช้กฎหมายมีปัญหา
คุณสวรี อ่องสมหวัง	ทำให้จรรยาบรรณของวิชาชีพจะทำให้เป็นกติกาส่วนหนึ่งของข้อกฎหมาย
คุณน้ำค้าง มั่นศรีจันทร์	ไม่ควรจำคุก ควรใช้การลงโทษให้ช่วยทำอะไรในสังคม

การปรับไม่ให้กฎหมายหมิ่นประมาท มีโทษทางอาญา	นักวิชาการ (6)	ตุลาการ (2)	ผู้บริโภค (2)
มีประเด็นคำตอบ ดังนี้			
1. ไม่เห็นด้วย เพราะจะไม่เป็นธรรมกับผู้เสียหาย และประชาชนจะไม่มีอะไรที่จะต่อรองกับสื่อได้	2	-	-
2. ไม่เห็นด้วย เพราะเป็นโทษทางอาญาเป็นเพียง ลหุโทษสามารถเจรจาอมความกันได้	2	-	-
3. ไม่เห็นด้วย เพราะก่อนการยุติสามารถต่อสู้คดี ได้ 3 ศาล	1	-	-
4. ไม่เห็นด้วย เพราะจะทำให้คนไม่เกรงกลัว และ จะทำให้สื่อมวลชนไม่มีมาตรฐาน	2	-	-
5. ไม่เห็นด้วย เพราะกฎหมายหมิ่นประมาทไม่มี ข้อบกพร่อง	-	2	-
6. เห็นด้วย เพราะการหมิ่นประมาทไม่ใช่คดี อุกฉกรรจ์ และการทำให้สูญเสียชื่อเสียงหรือ การจำคุกไม่ก่อให้เกิดประโยชน์	1	-	1
7. เห็นด้วย เพราะโทษทางอาญา มีความล้าหลัง ไม่ทันสมัย และขัดต่อหลักการเรื่องเสรีภาพใน ปัจจุบัน	1	-	-
8. เป็นเรื่องของพัฒนาการทางสังคม ซึ่งอาจไม่ จำเป็นต้องมีในอนาคต หากมาตรฐานวิชาชีพ สื่อสูงขึ้น	-	-	1

จากตารางในประเด็นนี้สรุปแล้วผู้ตอบมีความเห็นที่ไม่เห็นด้วยต่อการปรับไม่ให้
กฎหมายหมิ่นประมาทมีโทษทางอาญา เพราะตัวบทกฎหมายมีความเหมาะสม และคิดว่าปัญหา
การฟ้องหมิ่นประมาทสื่อมวลชนที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนี้มาจากความบกพร่องในการปฏิบัติหน้าที่
ของสื่อมวลชน และการนำกฎหมายมาบังคับใช้มากกว่า เพราะถึงอย่างไรก็ตาม ความผิดฐาน
หมิ่นประมาทก็เป็นโทษทางอาญาที่เป็นเพียงลหุโทษและสามารถเจรจาประนีประนอมยอมความได้

นอกจากนี้ก่อนการยุติคดีสื่อก็สามารถต่อสู้คดีได้ถึง 3 ศาล ดังนั้นเท่ากับสื่อมวลชนมีทางออกก่อนที่จะคดีจะสิ้นสุด ขณะเดียวกันนักวิชาการบางท่านมีความเห็นว่า เห็นด้วยต่อการปรับไม่ให้กฎหมายหมิ่นประมาทมีโทษทางอาญาเพราะโทษทางอาญาไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ที่สร้างสรรค์และยังขัดต่อหลักการเรื่องเสรีภาพในปัจจุบัน

ทั้งนี้ผู้วิจัยสรุปจากประเด็นคำตอบ ดังต่อไปนี้

กมลชัย รัตนสภาวะ กล่าวว่า ไม่เห็นด้วยกับการที่จะปฏิรูปกฎหมายหมิ่นประมาทในส่วนของอาญา เพราะว่ากฎหมายของเราดีอยู่แล้ว คิดว่าควรไปปฏิรูปการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชนมากกว่า ว่าต้องระมัดระวังในการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร

คณิต ณ นคร กล่าวว่า คิดว่าเรื่องนี้เป็นมุมมองจากจุดเดียวเท่านั้น ยังไม่ได้มองให้รอบคอบ ว่าปัญหาที่แท้จริงมันเกิดจากอะไร อาจจะเกิดจากนักกฎหมายยังไม่เข้าใจกฎหมายดีพอ หรือเกิดจากการเรียนการสอนกฎหมายยังไม่มีประสิทธิภาพ จึงทำให้เกิดการใช้กระบวนการของรัฐมากเกินไปจนเกินไปหรือที่เรียกว่าใช้กระบวนการยุติธรรมที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย กล่าวคือ ผมยังไม่เห็นข้อบกพร่องของกฎหมายแต่การบังคับใช้กฎหมายนั้นยังคงบกพร่อง

ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ กล่าวว่า ไม่ควรยกเลิก ถ้ายกเลิกไปประชาชนจะไม่มีอะไรต่อรอง ศาลบังคับได้แต่ประชาชนทั่วไปบังคับไม่ได้ ถ้ายกเลิกไปประชาชนจะไม่มีที่พึ่ง โทษจะหนักอย่างไรก็มีทั้งหมด 3 ศาล ยังไงก็มีข้อออก ถ้าคุณไม่ยอมก็มีเรื่องคุณก็สามารถขอยอมความได้

พีระ จิระโสภณ กล่าวว่า ควรดูวัฒนธรรมไทยด้วยว่าคนไทยชอบกล่าวหา ที่ต้องลงโทษแรงเพราะปล่อยไม่ได้ ถ้าไม่มีกฎหมายอาญาเลยมันจะไม่เป็นธรรมกับคนเสียหาย คิดว่าสื่อน่าจะเป็นกรณีเดียวกับแพทย์ ที่เป็นลหุโทษทางอาญาได้ แต่ทางอาญายังควรมีอยู่

วัลลภ ปิยะมโนธรรม กล่าวว่า ไม่ควรยกเลิกในส่วนของอาญา เพราะว่า ควรทำให้สื่อเกิดมาตรฐาน ถ้าไม่มีกฎหมายนี้คนไม่กลัวเลย สื่อก็โจมตีคนอื่นไม่หยุด เพราะเบื้องหลังสื่อคือนายทุน เพราะฉะนั้นต้องมีกฎหมายมาคานอำนาจ มิฉะนั้นเราจะรู้ได้ไงว่าสื่อไหนดี ยุติธรรมจริง มาตรฐานจริง

ศักดา ธนิตกุล กล่าวว่า ถ้าปรับไม่ให้มีโทษจำคุกเลยคนจะไม่กลัว ถ้าตัดออกไปเลยเหมือนถอดเสื้อเจ็บออก คิดว่าน่าจะดีกว่าถ้าปรับให้ลดโทษลง ไม่ต้องถึงขั้นสูงสุด 2 ปี อาจจะปรับแก้เป็นจำคุกไม่เกิน 6 เดือน เป็นต้น

รุจน์ โกมลบุตร กล่าวว่า การปรับไม่ให้กฎหมายหมิ่นประมาทมีโทษทางอาญา เป็นเรื่องที่ดี และต้องการให้ยกเลิกโดยเร็ว

น้ำค้าง มั่นศรีจันทร์ กล่าวว่า เห็นด้วยและมีความเป็นไปได้เพราะหมิ่นประมาทไม่ใช่คดีอุกฉกรรจ์ ไม่ใช่ฆ่าใคร แต่ก็ต้องมีการชดใช้หรือชดเชยให้กับผู้เสียหายอย่างสมเหตุสมผล

สารี อ๋องสมหวัง กล่าวว่า คิดว่าถ้าเราอยู่บนพื้นฐานของการเคารพซึ่งกันและกัน เรื่องนี้ก็ไม่จำเป็นเลย คิดว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องพัฒนาการทางสังคม ถ้า ณ วันหนึ่งวันใด เราารู้สึกว่าจริง แล้วความเป็นวิชาชีพของสื่อสูงขึ้นเรื่อยๆ สิ่งเหล่านี้อาจไม่จำเป็นเลย

ชุติมา พงศ์วินทร์ กล่าวว่า ไม่เห็นด้วยกับการลงโทษที่รุนแรง เพราะเป็นเรื่องที่ไม่ก่อให้เกิดอะไรที่สร้างสรรค์ ควรใช้วิธีการแก้ข่าว หรือการขอโทษซึ่งสำคัญที่สุด และดูว่า คู่กรณีต้องการอย่างไรในกรณีนี้ที่สื่อผิดจริง ซึ่งก็เหมือนกับการที่เด็กกระทำความผิด เราใช้วิธีการตี แต่ไม่ได้บอกว่าเด็กผิดอย่างไร ก็เท่ากับว่าไม่มีประโยชน์อะไรในอนาคต

ตารางสรุปความคิดเห็นต่อการปรับไม่ให้กฎหมายหมิ่นประมาทมีโทษทางอาญา

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ	สรุปความคิดเห็น
รศ.ดร.พีระ จิระโสภณ	ต้องลงโทษแรงเพราะปล่อยไม่ได้ ถ้าไม่มีกฎหมาย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์รุจน์ โกมลบุตร	อาญาเลยจะไม่เป็นธรรมกับคนเสียหาย
รศ.ดร.ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ	การปรับไม่ให้กฎหมายหมิ่นประมาทมีโทษทางอาญา เป็นเรื่องที่ดี และต้องการให้ยกเลิกโดยเร็ว
รศ.ดร.ศักดิ์ดา ธนิตกุล	ไม่ควรยกเลิก ถ้ายกเลิกไปประชาชนจะไม่มีอะไร ต่อรอง ศาลบังคับได้ แต่ประชาชนทั่วไปบังคับไม่ได้ ถ้ายกเลิกไปประชาชนจะไม่มีที่พึ่ง
นายแพทย์ ดร.วัลลภ ปิยะมโนธรรม	ถ้าปรับไม่ให้มีโทษจำคุกเลยคนจะไม่กลัว ถ้าตัด ออกไปเลยเหมือนถอดเขี้ยวเล็บออก คิดว่าจะดีกว่าถ้า ปรับให้ลดโทษลง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชุติมา พงศ์วินทร์	ไม่ควรยกเลิก ควรทำให้สื่อเกิดมาตรฐาน ถ้าไม่มี กฎหมายนี้สื่อก็จะโจมตีคนไม่หยุด
รศ.ดร. กมลชัย รัตนสกววงศ์	ควรยกเลิก เพราะการลงโทษที่รุนแรง ไม่มีประโยชน์ อะไรในอนาคต
	ไม่เห็นด้วยกับการที่จะปฏิรูปปรับกฎหมายหมิ่น ประมาทในส่วนของอาญา กฎหมายเราดีอยู่แล้ว คิดว่า ควรไปปฏิรูปการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชนมากกว่า

ฝ่ายตุลาการยังไม่เข้าใจธรรมชาติ การทำหน้าที่ของสื่อมวลชน	นักวิชาการ (6)	ตุลาการ (2)	ผู้บริโภคร (2)
มีประเด็นคำตอบ ดังนี้			
1. องค์กรวิชาชีพสื่อต้องมีบทบาทในการสร้าง ความรู้และความเข้าใจระหว่างวิชาชีพสื่อกับ ฝ่ายตุลาการเพราะสื่อควรได้รับการคุ้มครอง ในการทำหน้าที่	2	-	1
2. ความเข้าใจระหว่างวิชาชีพสื่อกับฝ่ายตุลาการ เป็นไปได้ยากลำบากเพราะศึกษาและทำ หน้าที่อยู่คนละฝ่ายของสังคม	3	-	1
3. การตีความคำว่า “บุคคลสาธารณะ” ของ ฝ่ายตุลาการมีผลต่อการพิจารณาคดีของ สื่อมวลชน	1	-	-
4. กระบวนการการใช้กฎหมายของตุลาการแต่ละ ท่านมีผลต่อการพิจารณาคดีของสื่อมวลชน	-	1	-
5. การทำหน้าที่ของฝ่ายตุลาการเข้าใจธรรมชาติ การทำหน้าที่ของสื่อมวลชนและให้เป็น ธรรมแก่ทุกฝ่าย	-	1	1

จากตารางในประเด็นนี้สรุปแล้วผู้ตอบมีความเห็นว่า เป็นเรื่องปกติที่การทำหน้าที่ของฝ่ายตุลาการที่บางครั้งยังไม่เข้าใจธรรมชาติการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะความเข้าใจระหว่างวิชาชีพสื่อมวลชนกับฝ่ายตุลาการมีความเป็นไปได้ยากลำบากเพราะการศึกษาและการทำหน้าที่หรือบทบาทในสังคมของแต่ละฝ่ายแตกต่างกันออกไป

ในขณะเดียวกัน องค์กรวิชาชีพสื่อก็ต้องเข้ามามีบทบาทในการสร้างความรู้และความเข้าใจระหว่างวิชาชีพสื่อกับฝ่ายตุลาการเพราะว่าสื่อมวลชนควรได้รับการคุ้มครองในการทำหน้าที่หากการทำหน้าที่นั้น ๆ เป็นไปด้วยความสุจริต

ทั้งนี้ผู้วิจัยสรุปจากประเด็นคำตอบ ดังต่อไปนี้

รุจน์ โกมลบุตร กล่าวว่า เป็นเรื่องธรรมดาที่ฝ่ายตุลาการยังไม่เข้าใจธรรมชาติในการทำงานของสื่อมวลชน ศาลยังมีทั้ง ศาลเด็ก ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลนักการเมือง อื่น ๆ อีกมาก ความเข้าใจในเรื่องนี้ยังอีกไกล ต้องมีการรณรงค์ให้คนเข้าใจเรื่องเสรีภาพ ไม่ใช่ดีใจเมื่อเห็นสื่อติดคุก

วัลลภ ปิยะมโนธรรม กล่าวว่า แน่นนอนอยู่แล้ว กระบวนการทุก ๆ วงการในสังคมนั้นอ่อนแอมาก เพราะเราไปตามฝรั่งในคำว่า “เชี่ยวชาญพิเศษ” การที่ถูกเรียนมาเฉพาะทาง ตุลาการก็เรียนทางกฎหมายเขาไม่เข้าใจการทำงานของสื่อ เขาไม่เคยเรียนสื่อ ไม่ได้เรียนมาในด้านนั้น ๆ ศาลจึงต้องเชิญผู้เชี่ยวชาญพิเศษมาให้ความคิดเห็น เวลาตัดสินว่าคนนี้วิกลจริตหรือไม่ ศาลก็เชิญนักจิตวิทยาไปเป็นผู้พิพากษาสมทบ เพราะฉะนั้นโอกาสที่ศาลจะเข้าใจสื่อว่าสื่ออยู่ในภาวะกดดันหรืออะไรก็แล้วแต่จึงค่อนข้างน้อยมาก ศาลไม่รู้หรอก รู้เพียงแต่ว่าคุณทำถูกหรือคุณทำผิด ศาลอยู่กับหลักนิติศาสตร์ กฎหมาย ดังนั้น สื่อจึงควรมีการระดมสมอง สื่อควรมีนักวิชาการฝ่ายต่าง ๆ เช่น สังคม การเมือง เศรษฐกิจ จิตวิทยา มาเป็นฝ่ายกรองของสื่อ เพราะว่าในสังคมนี้ทุกฝ่ายไม่สามารถที่จะเข้าใจแต่ละอาชีพต่าง ๆ ได้ โลกก็ไปไกลแล้ว เราต้องรอบรู้ตลอดเวลา

น้ำค้าง มั่นศรีจันทร์ กล่าวว่า เป็นเรื่องยากที่จะให้เข้าใจ เพราะทั้งสื่อและฝ่ายตุลาการนั้นต่างเกิดมาจากคนละมิติของสังคม แต่ทุกภาคส่วนในสังคมจะต้องมาเจอกันที่ ๆ หนึ่ง ดังนั้น ศาลต้องรู้กระบวนการนิติการทำงานของสื่อมากกว่านี้ ต้องใช้ความรู้สึกแบบคนต่อคน ใช้จิตวิญญาณ ต้องมีกระบวนการสร้างความรู้สึกร่วมกัน เช่น การมีเวทีหล่อหลอมคนให้คุยกัน เจอกันตรงกลาง ไปด้วยกัน

ศักดิ์ ธนิตกุล กล่าวว่า น่าจะมีแผนกพิเศษที่เฉพาะเรื่องนั้น ๆ อาจจะแก้ปัญหาได้ในระดับหนึ่ง โดยใช้ท่านผู้พิพากษาที่มีความรู้เกี่ยวกับ ธุรกิจ จรรยาบรรณ หน้าที่ของสื่อมวลชน น่าจะทำให้ศาลตัดสินได้รับการยอมรับมากยิ่งขึ้น คงไม่ต้องถึงขั้นตั้งศาลพิเศษขึ้นมา

พีระ จิระโสภณ กล่าวว่า เรื่องนี้หลายปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ขึ้นอยู่กับการสู้คดี ทนายและอื่น ๆ ถ้าจะให้ฝ่ายตุลาการเข้าใจต้องให้องค์กรวิชาชีพมีบทบาทในการสร้างความรู้ความเข้าใจ สื่อไม่ใช่อภิสิทธิ์ แต่สื่อสำคัญต่อสังคมเหมือนแพทย์ ควรมีอภิสิทธิ์ในระดับหนึ่ง เพราะสังคมให้สิทธิสื่อในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ดังนั้นสื่อก็ควรได้รับการคุ้มครองในการทำหน้าที่ ถ้าสื่อทำผิดโดยเจตนา ก็ควรได้รับโทษ ทั้งทางแพ่งหรืออาญา จริง ๆ แล้วคนทำสื่อไม่ยากให้มีโทษทางอาญา แต่นักวิชาการจะมองสายกลาง ว่ามีไว้ ไว้ใช้ในกรณีที่ผิดร้ายแรงจริง ๆ ดูเป็นกรณี ๆ หรือพิจารณาเป็นราย ๆ ไป ที่สำคัญคือ สมาคมนักข่าวพิมพ์ควรสร้างความเข้าใจระหว่างวิชาชีพสื่อกับฝ่ายตุลาการ

สารี อ๋องสมหวัง กล่าวว่า ได้ให้ความเห็นและกล่าวเสนอแนะว่า คิดว่าเป็นกระบวนการที่เป็นพัฒนาการสังคม เช่น หลายคนวิจารณ์ว่าตุลาการไม่เข้าใจ ซึ่งในปัจจุบันนี้ก็มี

ระบบมาก สิ่งที่น่าสนใจน่าจะมีระบบในกระบวนการพิจารณาแบบใหม่ เช่น มีองค์คณะจากทางฝั่งสื่อสารมวลชนเข้าไปให้ข้อมูล นอกจากนี้ คิดว่าส่วนหนึ่งเวลาคนพูดเรื่องความยุติธรรม ก็ต้องสามารถทำให้คนที่ไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นเลยให้ความเป็นธรรมได้ เช่น ฝั่งแพทย์ก็ได้ว่าผู้พิพากษาไม่ใช่แพทย์ก็ไม่เข้าใจ สื่อก็บอกว่าผู้พิพากษาไม่ใช่สื่อก็ไม่เข้าใจเช่นกัน ซึ่งคิดว่าเป็นหน้าที่ของสื่อที่จะต้องทำให้สังคมเข้าใจ

กมลชัย รัตนสภาวะ กล่าวว่า ตุลาการมีหลากหลายมาก ตุลาการบางท่านมีความรู้มาก ตุลาการบางท่านความรู้น้อย สรุปไม่ได้ในภาพรวมของตุลาการทั้งหมด อยู่ที่ตุลาการแต่ละบุคคล บางท่านเป็นตุลาการโดยศึกษาเยอะก็มี หรือบางท่านทำหน้าที่ไปวัน ๆ ก็มี มันมีความแตกต่างกันมาก สรุปกว้าง ๆ ลำบากมาก ซึ่งตุลาการแต่ละองค์คณะก็มีอิสระของเขาในการที่จะพิจารณาคดี

ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ กล่าวว่า ฝ่ายตุลาการยังแยกไม่ถูกว่าอะไรคือ บุคคลสาธารณะ บางเรื่องไม่เข้าใจแต่ถ้ามีมูลความผิดศาลก็รับพิจารณาไว้ก่อน ทั้งนี้ ศาลตีความคำว่าบุคคลสาธารณะค่อนข้างแคบเกินไป

คณิต ณ นคร กล่าวว่า ไม่คิดว่าฝ่ายตุลาการไม่เข้าใจธรรมชาติของสื่อมวลชน คิดว่าตุลาการพยายามที่จะทำความเข้าใจสื่อและให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย

ชุติมา พงศ์วรินทร์ กล่าวว่า คิดว่าองค์กรวิชาชีพสื่อต้องเข้ามามีบทบาทในการสร้างความรู้และความเข้าใจระหว่างวิชาชีพสื่อกับฝ่ายตุลาการ

ตารางสรุปความคิดเห็นต่อการทำหน้าที่ของฝ่ายตุลาการที่บางครั้งยังไม่เข้าใจธรรมชาติ
การทำหน้าที่ของสื่อมวลชนเท่าที่ควร

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ	สรุปความคิดเห็น
รศ.ดร.พีระ จิระโสภณ	สื่อก็ควรได้รับการคุ้มครองในการทำหน้าที่ ถ้าสื่อทำผิดโดยเจตนา ก็ควรได้รับโทษ กรณีที่ผิดร้ายแรงจริง ๆ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์รุจน์ โกมลบุตร	ดูเป็นกรณี ๆ ไป ที่สำคัญคือ สภาการหนังสือพิมพ์ควรสร้างความเข้าใจระหว่างวิชาชีพสื่อกับฝ่ายตุลาการ เป็นเรื่องธรรมดาที่ฝ่ายตุลาการยังไม่เข้าใจธรรมชาติในการทำงานของสื่อมวลชน ศาลยังมีทั้ง ศาลเด็ก ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลนักการเมือง อื่น ๆ อีกมาก ความเข้าใจในเรื่องนี้ยังอีกไกล
รศ.ดร.ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ	ศาลตีความคำว่าคุณคณสาธาณะค่อนข้างแคบเกินไป
รศ.ดร.ศักดิ์ ธานีกุล	ความเข้าใจระหว่างวิชาชีพสื่อกับฝ่ายตุลาการเป็นไปได้ยากลำบาก แต่แผนกพิเศษที่เฉพาะเรื่องนั้น ๆ อาจจะแก้ปัญหาได้ในระดับหนึ่ง
นายแพทย์ ดร.วัลลภ ปิยะมโนธรรม	กระบวนการทุก ๆ วงการในสังคมนั้นอ่อนแอมาก เพราะเราไปตามฝรั่งในคำว่า “เชี่ยวชาญพิเศษ” การที่ถูกเรียนมาเฉพาะทางเพราะฉะนั้นโอกาสที่ศาลจะเข้าใจสื่อว่าสื่ออยู่ในภาวะกดดันหรืออะไรก็แล้วแต่จึงค่อนข้างน้อยมาก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชุติมา พงศ์วินทร์	องค์กรวิชาชีพสื่อต้องมีบทบาทในการสร้างความรู้และความเข้าใจระหว่างวิชาชีพสื่อกับฝ่ายตุลาการ
รศ.ดร. กมลชัย รัตนสากวงศ์	อยู่ที่การทำหน้าที่ของตุลาการแต่ละบุคคล มีความแตกต่างกันมาก สรุปกว้าง ๆ ลำบาก ตุลาการแต่ละองค์คณะก็มีอิสระของเขา
ศาสตราจารย์ ดร.คณิต ภู นคร	ตุลาการพยายามที่จะทำความเข้าใจสื่อ และให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ	สรุปความคิดเห็น
คุณสารี อ๋องสมหวัง คุณน้ำค้าง มั่นศรีจันทร์	เป็นหน้าที่ของสื่อที่จะต้องทำให้สังคมเข้าใจ โดยรวมก็คิดว่ากระบวนการยุติธรรมก็มีความพยายามทำให้คนที่ไม่มี ความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ให้ความเป็นธรรมกับเรื่องที่เกิดขึ้น แต่ว่าระบบก็มีทั้งคนและระบบ เป็นเรื่องยากที่จะให้เข้าใจ เพราะทั้งสื่อและฝ่ายตุลาการนั้นต่างเกิดมาจากคนละมิติของสังคม แต่ทุกภาคส่วนในสังคมจะต้องมาเจอกันที่ ๆ หนึ่ง

การฟ้องแหล่งข่าว (ผู้ให้สัมภาษณ์) ไม่ฟ้องสื่อมวลชน	นักวิชาการ (6)	ตุลาการ (2)	ผู้บริโภคร (2)
ประเด็นคำตอบ มีดังต่อไปนี้			
1. เหมาะสมแล้วที่ผู้ให้สัมภาษณ์จะถูกฟ้อง เพราะสื่อที่เป็นเพียงสื่อกลางเท่านั้น	3	-	1
2. เหมาะสม เพราะผู้ให้สัมภาษณ์อาศัยสื่อโจมตีผู้อื่น	2	-	-
3. ไม่สมควรฟ้อง เพราะจะทำให้การพูดข้อเท็จจริงหยุดชะงักลง	1	-	-
4. ไม่สมควรฟ้องแหล่งข่าว เพราะจะทำให้เกิดความกลัว และต่อไปจะได้ข้อมูลยากขึ้น	1	-	1
5. ไม่สมควรฟ้อง เพราะว่าแหล่งข่าว ออกสู่สาธารณะไม่ได้ ถ้าไม่มีการ Replay โดยสื่อมวลชน	-	1	-
6. ไม่สมควรฟ้อง เพราะบางครั้งเป็นการพูดคุยส่วนตัว แต่สื่อนำไปลงก็สมควรที่จะฟ้องสื่อ	4	-	-
7. เรื่องนี้เป็นเสรีภาพของผู้ฟ้อง เพราะกฎหมายไม่ได้ห้ามไม่ให้ฟ้องแหล่งข่าว	-	1	-

จากตารางในประเด็นนี้สรุปแล้วผู้ตอบมีความเห็นว่าการไม่สมควรฟ้องแหล่งข่าว เพราะบางครั้งเป็นการสัมภาษณ์พูดคุยส่วนตัวแต่สื่อมวลชนนำไปเผยแพร่ออกสู่สาธารณะ ดังนั้นจึงสมควรที่จะฟ้องสื่อมวลชนมากกว่า ขณะเดียวกัน การฟ้องร้องหมิ่นประมาทกับแหล่งข่าวนั้นจะนำมาซึ่งปัญหาในการได้ข้อมูลต่อ ๆ ไปในอนาคต ทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์กลัวและไม่กล้าให้ข้อมูลอีกต่อไปซึ่งก็จะส่งผลกระทบต่อสิทธิการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน

นอกจากนี้ การฟ้องแหล่งข่าวบางครั้งเป็นการฟ้องเพื่อปิดกั้นข้อมูลหรือยุติการให้ข้อมูลต่าง ๆ จากฟ้องแหล่งข่าวเป็นการทำให้ข้อเท็จจริงที่ควรจะปรากฏสู่สาธารณะต้องหยุดลง อย่างไรก็ตาม การฟ้องร้องหมิ่นประมาทนั้นเป็นเรื่องของการใช้สิทธิในการฟ้องของผู้ฟ้องเท่านั้นที่จะเลือกฟ้องสื่อมวลชนหรือฟ้องแหล่งข่าว

ทั้งนี้ผู้วิจัยสรุปจากประเด็นคำตอบ ดังต่อไปนี้

ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ กล่าวว่า กดีขึ้นในส่วนหนึ่งในกรณีการสัมภาษณ์สด บางครั้งสื่อเป็นแค่สื่อกลาง บางครั้งการพูดคุยที่เป็นแบบธรรมชาติหรือแบบส่วนตัว สื่อก็ต้องมีการกรองก่อนนำไปลง หนังสือพิมพ์บางฉบับจะมีการเรียบเรียงใหม่หมด แต่บางกรณีที่อาศัยสื่อกล่าวโจมตีเขา ก็สมควรฟ้องคนให้สัมภาษณ์ บางกรณีผู้ให้สัมภาษณ์ไม่รู้ผู้สื่อข่าวนำไปลง อย่างนี้ไม่ควรฟ้อง

พีระ จิระโสภณ กล่าวว่า เหมาะสมแล้วที่ผู้ให้สัมภาษณ์จะถูกฟ้อง แต่ถ้าสื่อไปลงสื่อก็สมควรผิดด้วย เพราะถ้าคุยกัน 2 คน ไม่ผิด แต่ถ้าสื่อเป็นตัวกลางทำให้บุคคลที่ 3 รู้ เท่ากับว่าสื่อผิด ผิดทั้งจรรยาบรรณและผิดกฎหมายหมิ่นประมาท สมควรถูกลงโทษ

ศักดา ธนิตกุล กล่าวว่า ถ้าเป็นการคุยนอกรอบ สื่อก็ต้องมีการกรองก่อนเอาข่าวไปลง หรือถ้าข้อมูลนั้นเป็น Off Record สื่อเอาไปลงก็ควรฟ้องสื่อไม่ควรฟ้องแหล่งข่าวอยู่ดี

สารี อ๋องสมหวัง กล่าวว่า การฟ้องแหล่งข่าวยังเป็นเรื่องที่แย่ เพราะว่าทำให้ไม่มีใครกล้าให้ข่าวอีก

ศักดา ธนิตกุล กล่าวว่า ไม่สมควรฟ้องแหล่งข่าว เพราะสื่อทำหน้าที่บางอย่างที่คนไม่รู้ แน่แน่นอนว่าถ้าสื่อบิดเบือนสื่อควรถูกฟ้อง เพราะถ้าฟ้องแหล่งข่าว ต่อไปนี้เขาจะไม่ให้ข่าวอีก ผลเสียก็คือประชาชนจะไม่ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร การฟ้องแหล่งข่าวทำให้ต่อไปนี้จะได้ข้อมูลอะไรยากขึ้น

รุจน์ โกมลบุตร กล่าวว่า เป็นการต้องการปิดปาก ไม่พูด หรือต้องการทำให้การพูดข้อเท็จจริงเหล่านั้นต้องหยุดชะงักลง

กมลชัย รัตนสภาวะ กล่าวว่า เรื่องนี้เป็นเสรีภาพของผู้ฟ้อง เพราะกฎหมายไม่ได้ห้ามไม่ให้ฟ้องแหล่งข่าว ผู้ที่ให้ข่าวก็หมิ่นประมาท ผิดตามมาตรา 326 เพราะเวลาให้ข่าวก็ให้แก่

คน ๆ เดียวคือนักข่าว แต่นักข่าวนำไปเผยแพร่สื่อมวลชนก็ผิดอีกที เวลาเขาฟ้องก็แล้วแต่เขาเพราะมันเป็นความผิดต่อส่วนตัวแล้วแต่ดุลยพินิจเขา เพราะความผิดต่อส่วนตัวสามารถฟ้องได้หมด จะฟ้องใครอะไรก็ได้ เรื่องส่วนตัวรัฐไม่ได้เข้าไปยุ่งเกี่ยว

คณิต ณ นคร กล่าวว่า แหล่งข่าวอยู่เฉยๆ ออกสู่สาธารณะไม่ได้ ถ้าไม่มีการReplay โดยสื่อมวลชน สื่อต้องตอบคำถามตัวเองว่าทำหน้าที่ดีหรือเปล่า ถ้าเราใช้กฎหมายให้มีหลักเกณฑ์ ก็จะไม่เกิดปัญหา กล่าวคือ การบังคับใช้กฎหมายมันไม่ดี ต้องปรับปรุงความเข้าใจของนักกฎหมายให้เชื่อถือได้ ให้ไว้วางใจได้ ให้เป็นที่พึ่งของคนบริสุทธิ์

ชุติมา พงศ์วรินทร์ กล่าวว่า บางครั้งเป็นการพูดคุยส่วนตัวแต่สื่อนำไปลงก็สมควรที่จะฟ้องสื่อมากกว่า

น้ำค้าง มั่นศรีจันทร์ กล่าวว่า เห็นด้วย และเป็นเรื่องที่ต้อง สื่อก็เป็นแค่คนกลาง ถ้ามีหลักฐานสนับสนุนให้ฟ้อง ไม่ว่าจะเป็นการคุยส่วนตัวหรือแถลงข่าว ถ้ามีข้อเท็จจริงสมควรฟ้อง

ตารางสรุปความคิดเห็นต่อการที่ปัจจุบันมีการฟ้องแหล่งข่าว (ผู้ให้สัมภาษณ์) ไม่ฟ้องสื่อมวลชน

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ	สรุปความคิดเห็น
รศ.ดร.พีระ จิระโสภณ	เหมาะสมแล้วที่ผู้ให้สัมภาษณ์จะถูกฟ้อง แต่ถ้าสื่อไปลงสื่อก็สมควรผิดด้วย เพราะถ้าคุยกัน 2 คน ไม่ผิด แต่ถ้าสื่อเป็นตัวกลางทำให้บุคคลที่ 3 รู้ เท่ากับว่าสื่อผิด เป็นการต้องการปิดปาก ไม่พูด หรือต้องการทำให้การพูดข้อเท็จจริงเหล่านั้นต้องหยุดชะงักลง บางครั้งสื่อเป็นแค่สื่อกลาง บางกรณีที่อาศัยสื่อกล่าวโจมตีเขา ก็สมควรฟ้องคนให้สัมภาษณ์ บางกรณีผู้ให้สัมภาษณ์ไม่รู้ผู้สื่อข่าวนำไปลง อย่างนี้สมควรฟ้องสื่อ ไม่สมควร เพราะถ้าฟ้องแหล่งข่าว ต่อไปนี้เขาจะไม่ให้ข่าวอีก ผลเสียก็คือประชาชนจะไม่ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร การฟ้องแหล่งข่าวทำให้ต่อไปนี้จะได้ข้อมูลอะไรยากขึ้น ถ้าจับได้ว่าจริง หรืออาศัยสื่อกล่าวโจมตีก็ต้องฟ้อง บางครั้งเป็นการพูดคุยส่วนตัวแต่สื่อนำไปลงก็สมควรที่จะฟ้องสื่อมากกว่า เป็นเสรีภาพของผู้ฟ้อง เพราะกฎหมายไม่ได้ห้ามไม่ให้ฟ้องแหล่งข่าว ไม่สมควร เพราะแหล่งข่าวอยู่เฉย ๆ ออกสู่สาธารณะไม่ได้ ถ้าไม่มีการReplay โดยสื่อมวลชน การฟ้องแหล่งข่าวยังเป็นเรื่องที่แย่ เพราะว่าทำให้ไม่มีใครกล้าให้ข่าว เป็นเรื่องที่ถูกต้อง สื่อก็เป็นแค่คนกลาง ถ้ามีหลักฐานสนับสนุนให้ฟ้อง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์รุจน์ โกมลบุตร	
รศ.ดร.ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ	
รศ.ดร.ศักดิ์ ธานีกุล	
นายแพทย์ ดร.วัลลภ ปิยะมโนธรรม	
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชุติมา พงศ์วินทร์	
รศ.ดร. กมลชัย รัตนสภาวะศ์	
ศาสตราจารย์ ดร.คณิต ฒ นนคร	
คุณสวรี อ่องสมหวัง	
คุณน้ำค้าง มั่นศรีจันทร์	

ความคาดหวังต่อการทำหน้าที่ของ หนังสือพิมพ์ที่ดี	นักวิชาการ (6)	ตุลาการ (2)	ผู้บริโภค (2)
ประเด็นคำตอบมีดังนี้			
1. หนังสือพิมพ์ต้องมีความเป็นกลางและแยก ข้อเท็จจริงออกจากความคิดเห็นให้ชัดเจน	3	-	-
2. หนังสือพิมพ์ต้องมีความเป็นอิสระและไม่ถูก ครอบงำด้วยอิทธิพลจากระบบรัฐและทุน	2	-	1
3. หนังสือพิมพ์ต้องมีอุดมการณ์ วิสัยทัศน์ และยึดมั่น ในจรรยาบรรณอย่างเคร่งครัด	2	1	-
4. หนังสือพิมพ์ต้องมีทักษะในการทำข่าวที่ดี และมี ความสามารถทำข่าวที่มีคุณภาพ	2	-	-
5. หนังสือพิมพ์ต้องมีพื้นที่ในการให้ข้อมูลที่ หลากหลายและรอบด้าน	-	-	2
6. หนังสือพิมพ์ต้องให้ความสำคัญกับผู้อ่านมากกว่า ธุรกิจ	-	-	1
7. หนังสือพิมพ์ต้องอยู่ในกรอบของกฎหมาย และ ต้องมีความระมัดระวัง ในการเสนอเรื่องราวของ บุคคลสาธารณะ	-	2	-

จากตารางในประเด็นนี้สรุปแล้วผู้ตอบมีความเห็นว่า หนังสือพิมพ์ต้องมีความเป็นกลางและการแยกข้อเท็จจริงออกจากความคิดเห็นให้ชัดเจน โดยการทำหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ต้องมีความเป็นอิสระและไม่ถูกครอบงำจากอิทธิพลจากระบบรัฐและทุน ทั้งนี้หนังสือพิมพ์ต้องมีอุดมการณ์และวิสัยทัศน์ในการปฏิบัติหน้าที่ ด้วยการเสนอข่าวอย่างสร้างสรรค์ นอกจากนี้หนังสือพิมพ์ต้องเป็นผู้นำสังคมให้เกิดความรู้ ต้องมีพื้นที่ในการให้ข้อมูลที่หลากหลายและรอบด้าน ในขณะที่เดียวกันก็ต้องยึดมั่นในจรรยาบรรณทางวิชาชีพอย่างเคร่งครัด

อย่างไรก็ตามการทำหน้าที่หนังสือพิมพ์จะทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและอยู่บนพื้นฐานของความถูกต้องทางวิชาชีพนั้น หนังสือพิมพ์ต้องทำหน้าที่อยู่ในกรอบของกฎหมาย และระมัดระวังในการเสนอข่าวของบุคคลที่เป็นบุคคลสาธารณะ เพื่อป้องกันไม่ให้ไปละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น จนเกินขอบเขตที่กฎหมายกำหนด จนกระทั่งทำให้ต้องถูกดำเนินคดีในข้อหาหมิ่นประมาท

ทั้งนี้ผู้วิจัยสรุปจากประเด็นคำตอบ ดังต่อไปนี้

ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ กล่าวว่า หนังสือพิมพ์ที่ดีต้องเสนอข้อเท็จจริงที่เป็นกลาง ตามที่เห็นจริง ต้องแยกข้อเท็จจริงกับข้อคิดเห็นให้ชัดเจน บางครั้งการลงข่าวของหนังสือพิมพ์ เน้นการขายข่าวมากเกินไป ในหนังสือพิมพ์มีคอลัมน์มากก็ควรแสดงความคิดเห็นในคอลัมน์ ข่าวก็ต้องคือข่าวจริง ๆ

พระ จิระโสภณ กล่าวว่า หนังสือพิมพ์ที่ดีต้องเป็นนักสื่อสารที่ดี สื่อให้คนเข้าใจ ในสารที่ตนเองต้องการจะสื่อ สื่อสารให้คนสนใจและสื่อข่าวสารที่มีคุณภาพ คือต้องถูกต้อง เป็น ธรรม ชัดเจน ที่สำคัญไม่ควรมีการนำความคิดเห็นกับข้อเท็จจริงมาปะปนกันเพราะเป็นสิ่งสำคัญ ในการรายงานข่าวมาก

ชุดิมา พงศ์วรินทร์ กล่าวว่า หนังสือพิมพ์ที่ดี คือ 1) นำเสนอความจริง 2) ถ้าที่จะเสนอข่าวในแง่ดีและไม่ดีอย่างตรงไปตรงมา 3) ต้องไม่ถูกครอบงำด้วยอิทธิพลใด ๆ 4) มี จรรยาบรรณ มีขอบเขตในการเสนอข่าวว่าข่าวอะไรควรเสนอและข่าวอะไรที่จะสร้างความ เดือดร้อน

วัลลภ ปิยะมโนธรรม กล่าวว่า หนังสือพิมพ์ที่ดีต้องมีอุดมการณ์และมีวิสัยทัศน์ คำว่าวิสัยทัศน์ คือหนังสือพิมพ์ต้องมีความเป็นผู้นำ เป็นPre-activeผู้มุ่งมั่นสร้างสรรค์ ต้อง เติมน้ำอย่างมีเป้าหมาย หนังสือพิมพ์ต้องเป็นผู้นำสังคมให้เกิดความรู้ สื่อต้องเป็นฝ่ายรุกเป็น ผู้ป้องกันและส่งเสริมสังคม 2. ต้อง Monitor ต้องติดตามผลอย่างต่อเนื่อง และต้องมีข้อสรุปและ ข้อเสนอแนะให้กับสังคม ว่าสุดท้ายเรื่องที่มีปัญหานี้ลงเอยและควรแก้ไขอย่างไร เพราะปัญหาหรือ เรื่องราวที่เกิดขึ้นตรงนี้จะทำให้คนในสังคมรู้ว่า นี่คือบทเรียน เพราะฉะนั้นสื่อต้องรับผิดชอบต่อ การเสนอข่าว ต้องเสนอว่าสังคมควรทำอย่างไรต่อไป

คณิต ณ นคร กล่าวว่า หนังสือพิมพ์ที่ดี คือต้องอยู่ในหลักวิชาชีพของหนังสือพิมพ์ และต้องสามารถให้ความรู้แก่ประชาชนได้ดี ที่สำคัญต้องเคารพในสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่นและ ต้องระมัดระวังในการเสนอข่าว เพราะว่าหนังสือพิมพ์เกี่ยวข้องกับเสรีภาพในการให้ข้อมูลข่าวสาร และเสรีภาพในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน แต่หนังสือพิมพ์ก็ต้องให้ความเป็นธรรมแก่ ผู้ที่ถูกกล่าวหาด้วย กล่าวคือ ต้องเคารพสิทธิของทั้ง 2 ฝ่าย

รุจน์ โกมลบุตร กล่าวว่า หนังสือพิมพ์ที่ดีต้องมีทักษะการทำงาน มีพฤติกรรม การทำข่าวที่ดี เช่น ไม่ลอกข่าว ไม่เห็นแก่อำิสสินจ้าง สนใจและติดตามการทำข่าวอย่างจริงจัง และต้องมีการตรวจสอบระบบภายใน กระตุ้นให้ทุกคนในองค์กรรู้กรณีมีการถูกแทรกแซง คนใน องค์กรต้องถือว่าเป็นภารกิจที่ต้องแก้ไขร่วมกัน

น้ำค้าง มั่นศรีจันทร์ กล่าวว่า หนังสือพิมพ์ที่ดี น่าจะมีครบทุกสสาร ไม่ควรแยก และธุรกิจสื่อหนังสือพิมพ์ต้องอยู่บนความพอเพียง ชาวบ้านอ่านหนังสือพิมพ์ฉบับเดียวเพราะไม่มีเงิน ฉะนั้นหนังสือพิมพ์ต้องไม่ถูกครอบงำภายใต้อิทธิพลใด ๆ โดยเฉพาะการเมือง ไม่ควรซื้อเข้า เพราะจะทำให้คนคล้อยตามและเชื่อ

สารี อ๋องสมหวัง กล่าวว่า หนังสือพิมพ์ที่ดี ประการแรกต้องมีพื้นที่ที่จะช่วยสังคมหาคำตอบมากกว่ายิ่งกว่าการหาข่าวเจาะ เพราะฉะนั้นเรามีความขัดแย้งทางสังคมและการเมืองมาก เพราะฉะนั้นหนังสือพิมพ์ที่ดีต้องทำหน้าที่ตรงนี้ให้มาก คิดว่าพื้นที่ในหนังสือพิมพ์ไม่ค่อยมีความจำกัด เพราะฉะนั้นน่าจะมียุทธศาสตร์ทำหน้าที่ให้มาก ประการที่สอง หนังสือพิมพ์ที่ดีต้องให้ความสำคัญกับคนอ่าน มากกว่าการขยายฐานทางด้านการโฆษณา หนังสือพิมพ์ควรทำตลาดให้คนเป็นสมาชิกด้วย เพราะปัจจุบันหนังสือพิมพ์ทำการตลาดกับเอเจนซีมากกว่าการทำตลาดกับคนอ่าน เพราะฉะนั้นจึงอยากให้ถ่วงดุลตรงส่วนนี้ด้วย

กมลชัย รัตนสวางค์ กล่าวว่า หนังสือพิมพ์ที่ดีต้องมีความตรงไปตรงมา อยู่ในกรอบของกฎหมาย และการเสนอเรื่องราวของแต่ละบุคคล ต้องมีความระมัดระวังและการเสนอเรื่องราวของบุคคลสาธารณะก็มีขอบเขตที่สามารถเสนอได้มากกว่า

คณิต ณ นคร กล่าวว่า หนังสือพิมพ์ที่ดี เบื้องต้นคือต้องอยู่ในหลักวิชาชีพของหนังสือพิมพ์ และต้องสามารถให้ความรู้แก่ประชาชนได้ดี ที่สำคัญต้องเคารพในสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่นและต้องระมัดระวังในการเสนอข่าว เพราะว่าหนังสือพิมพ์เกี่ยวข้องกับเสรีภาพในการให้ข้อมูลข่าวสาร และเสรีภาพในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน เพราะทุกคนอยากรู้ความเป็นไปของกระบวนการยุติธรรม แต่หนังสือพิมพ์ก็ต้องให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ที่ถูกกล่าวหาด้วย กล่าวคือ ต้องเคารพสิทธิของทั้ง 2 ฝ่าย

ตารางสรุปความคิดเห็นต่อความคาดหวังต่อการทำหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ที่ดี

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ	สรุปความคิดเห็น
รศ.ดร.พีระ จิระโสภณ	สื่อสารให้คนสนใจ และสื่อข่าวสารที่มีคุณภาพ คือต้องถูกต้อง เป็นธรรม ชัดเจน ที่สำคัญไม่ควรมีการนำความคิดเห็นกับข้อเท็จจริงมาปะปนกันเพราะเป็นสิ่งสำคัญในการรายงานข่าวมาก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์รุจน์ โกมลบุตร	ต้องมีทักษะการทำงาน มีพฤติกรรมการทำงานที่ดี เช่น ไม่ลอกข่าว ไม่เห็นแก่อำิสสินจ้าง สนใจและติดตามการทำงานอย่างจริงจัง
รศ.ดร.ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ	ต้องเสนอข้อเท็จจริงที่เป็นกลาง ตามที่เห็นจริง ต้องแยกข้อเท็จจริงกับข้อคิดเห็นให้ชัดเจน
รศ.ดร.ศักดิ์ ธิติกุล	ควรอยู่ในกรอบของการรายงานเฉพาะความจริง แต่บางทีไม่มีความคิดเห็นเลยมันก็ Dry เกินไป ควรมีการวิเคราะห์ข่าวบ้าง แต่ก็ไม่แสดงความคิดเห็นส่วนตัวมากเกินไป
นายแพทย์ ดร.วัลลภ ปิยะมโนธรรม	ต้องมีอุดมการณ์และมีวิสัยทัศน์มีความเป็นผู้นำ เป็น Pre-active ผู้มุ่งมั่น สร้างสรรค์ ต้องเดินหน้า มีเป้าหมาย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชุติมา พงศ์วินทร์	1) นำเสนอความจริง 2) กล้าที่จะเสนอข่าวในแง่ดีและไม่ดีอย่างตรงไปตรงมา 3) ต้องไม่ถูกครอบงำด้วยอิทธิพลใด ๆ 4) มีจรรยาบรรณ
รศ.ดร. กมลชัย รัตนสากวงศ์	ต้องมีความตรงไปตรงมา อยู่ในกรอบของกฎหมาย และการเสนอเรื่องราวของแต่ละบุคคล (Individual) ต้องมีความระมัดระวัง และการเสนอเรื่องราวของบุคคลสาธารณะ
ศาสตราจารย์ ดร.คณิต ญ นคร	ต้องอยู่ในหลักวิชาชีพของหนังสือพิมพ์ และต้องระมัดระวังในการเสนอข่าว
คุณสารี อ๋องสมหวัง	1) ต้องมีพื้นที่ที่จะช่วยสังคมนำคำตอบ 2) ต้องให้ความสำคัญกับคนอ่าน มากกว่าการขยายฐานทางด้านการโฆษณา
คุณน้ำค้าง มั่นศรีจันทร์	มีครบทุกระส ทุกสาระ ไม่ควรแยก และธุรกิจ และต้องไม่ถูกครอบงำภายใต้อิทธิพลใด ๆ โดยเฉพาะการเมือง

